

NEPÜNŰNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor — Felelős szerkesztő: Leliner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Hittközségeknek és vállalatoknak 600
magánosoknak: egész évre 300, félévre 180,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ct,
180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár.

Triviális jelzők

Zsidó testvérek ne sirjatok és ne esetek kétségbe. Bár nem lehet önértetes embernek megszokni ezt, de szorítsuk össze fogunkat és hallgassunk. Mit is tehetnének egyebet?

Legújabbban olyan sértéseket vágnak fejünkhöz, amelyet nagyon nehéz elviselni. Ha jól emlékszünk egy német miniszter kezdte. Nagyon inesztiatikus erről írni, de nézzünk szembe vele. Valahogy így mondta: ahogy a bolha is állat, úgy a zsidó is ember...

De most jön a többi hasonlat. Ez már közelebb esett hozzánk térben is, meg időben is. Traian Dumitrescu Soimu nevű ügyvéd mondotta most vasárnap, a bucsurestii ügyvédi kamara ülésén: „Olyan a helyzetünk, mint akit elleptek a tetvek. Azt akarják Önök, hogy arányos számban (numerus clausus) megtartsuk tetvelnket, vagy pedig tetvelenítsük magunkat? ...

— Tetveleníteni! — mondották egyes hangok az ügyvédi kamarában.

Érted ezt szomorú zsidó testvérem. Egy jogász azt mondja, hogy annyit számítsz neki, mint egy kellemetlen féreg. És neked ezt el kell olvasnod az újságokban és meg kell hallanod ügyvéd barátodtól, akit egyszerűen „tetveknek” titulált egy bucsurestii kolléga.

S hogy ne bizakodj el zsidó testvérem, olvasd el a szenátus ülését. Ott azon vitatkoznak a nemes főrendek, hogy Goga hogyan értelme az a „német közmondás”, amely szerint „egy lengyel, egy zsidó és egy kutya” egyet jelentenek.

Veszed észre zsidó testvérem mi letél. Bolha, tetű és kutya. Micsoda tehetetlen düh szoríthatja ezeknek a torkát, amikor ki tudják mondani reánk ezeket a triviális jelzőket?

Hova kellett sülyedjen az emberi morál, az emberi méltóság mennyire alá került szálljon arról a pledesztáiról, hogy végül is ilyen kijelentésekre ragadtassák magukat — „kultüemberek”.

Mi kételkedünk abban, hogy tetves kutyák volnánk. Mi erkölcsi méltóságunk bűszke tudatában hittel hisszük, hogy ezek az áitok, sértések, leperegnek majd rólunk, mint olajról a víz. A mi mullunk, történelmi létünk, jelenünk és jövőnk, az emberiségnek tett szolgálataink annyira kiálltak már minden üzpróbát, a régi auto-de fék-íbi kezdve, a laboratóriumok sokezer fokra hevített lombikjailig, hogy rólunk ezek a sértések lefoszlanak, mint biborpalástról az olésó férc.

Az álatvilág alacsonyrendű képviselőihez hasonlítanak bennünket, kibírjuk. Hiszen épen ez jelent még nagy történelmi missziókat. Az amerikai indiánok „fóhér kutyáknak, nevezték a fehérbőrű európai, a sárga népek meg a feketék „hullaszaguk” miatt elfordul a fehér emberből: és az árja, meg a többi, miad milyen bűszke „sópadi kutya” mivoltára és beparjámözötti hullaszagra ...

Az amerikai cionisták konferenciáján öt millió dollár azonnali gyűjtését határozták el

Newyork. Február 6 án este megnyílt Washingtonban a nagy országos cionista konferencia, amelyre az Egyesült Államok zsidósága erősen felkészült. Newyorkban és más zsidó centrumokban izgalmas delegátus választások voltak. A Mayflower szálloda hatalmas termeiben nyílt meg a konferencia, amelyen több ezer delegátus és vendég érkezett az ország minden részéből. A gyűlés a legnagyobb lesz, amit eddig Palesztina érdekében valaha is rendeztek az Egyesült Államok területén. Számítalan nagyszabású terv kerül a plénum elé, amelyek az építő munkának alapos megszervezését célozzák. Valamennyi szervezeti és a Bnei Brit rend is részt vesz a gyűlésen.

A Jewish Agency kincstárnoka Eliezer Kaplan, február 3-án a „Berengaria” fedélze-

tén Newyorkba érkezett és nyilatkozott utja céljáról. A Jewish Agency megbízásából vesz részt a konferencián annak érdekében, hogy az öt millió dolláros drive megindulásánál ott legyen. Ez az összeg arányosan osztódik majd meg a Keren Kajemet és Keren Hajjessod között. Egyidejűleg lépéseket tesz oly irányban is, hogy Amerika vezető politikussait meggyőzze arról, hogy támogassák a cionista célkitűzéseket az angol kormánytól. Azt is mondotta, hogy dr. Chaim Weizmann is jelen akart lenni a konferencia megnyitására, de halaszthatatlan politikai szükségesség Londonban tartotta. A politikai helyzettel kapcsolatosan, amely még mindig elég feszült Palesztinában, Rabbi Wolf Gold Mizracl vezér is külföldre utazott a Jewish Agency megbízásából.

Beck lengyel külügyminiszter nyilatkozatában az antiszemitizmus letörését igéri

Nagy tüntetések zajlottak le New-Yorkban a lengyel zsidóság elnyomása miatt

New-Yorkban január 31-én az American Jewish Congress tartott konferenciát, amelyen az Unió parlamentjének több mint száz tagja 11 állam kormányzója és 23 szenátor vett részt és számos magasrangú keresztény egyházi funkcionáris is. William Thomas Manning, new yorki püspök, a lengyel kormány tervét, a zsidók kivándorlásra való kényszerítésére, hihetetlennek jelentette ki. Egy ilyen kényszerkivándorlás hallatlan igazságtalanság volna és borzalmas szerencsétlenséget jelentene. A konferencia elhatározta, hogy panasziratot intéz a lengyel kormányhoz. Különösen három kérdésben kér orvosolást. Először is a népszövegség által biztosított kisebbségi jogokra hivatkozik, másodsor a gazdasági bojkott ellen, amelyet a lengyel kormány tolerál, harmadszor tiltakozás a nagyszabású kivándorlás ellen, amelyet erőszakkal akarnak keresztülvinni. A zsidókérdés megoldása csak a lengyel határokon belül lehetséges.

Beszédeket tartottak még a több ezer főnyi tömeg előtt Dr. Stephen Wise főrabbi és a „Dor Tog” főszervezője Dr. Marghoses. Az amerikai zsidóság nagy manifesztációval kapcsolatosan a New York Times c. lap genfi tudósítója beszélgetést folytatott Beck

lengyel külügyminiszterrel, aki kijelentette hogy a lengyel zsidóság kivándorlása inkább gazdasági és szociális, mint politikai kérdés. Azután kijelentette Beck ezredes, hogy az antiszemita nyomás feltétlenül enyhülni fog, ha a gazdasági helyzetben javulás áll be. Mindenesetre biztosítja a zsidóságot, hogy a kormány minden kilengést el fog nyomni és megtorol.

Enyhe ítéletek lengyel pogromerekben

A lomzat kerületi törvényszéken lefolytatták azt a pert amelyen a dlugoszodle anti-szemita kilengések tettesei kerültek a bíróság elé. A pogrombandák vezérért Michael Raasa tartalékos kapitányt 10 havi fogházra, és 40 zloty pénzbírságra ítélték. S'anislav Malynovsky Boleslav Lewandonsky és Wacław Groszlik merénylőket 7-7 havi fogházra ítélték. Az államügyész beszédében kijelentette, hogy bojkottot a zsidók ellen, az állam is megenged, de olyan kilengések, mint amilyen Dlugoszodle-ban voltak, nem tűrhetők.

Szegény mi magunk, hogy ezeket a hasonlatokat is ki kell bírjuk. De kibírjuk és felemelt jövel valljuk és hirdetjük, hogy

ezt is túléljük Göringet, Cuzát, Gogát és, mindaddig élünk, amíg mi „tetvek, bolhák, kutyák” emberré tesszük az embert ...

Világrengető probléma...

Kiter-e kétszáz zsidó család, vagy sem?

Bucuresti. Amióta felmerült a kétszáz zsidó család kikeresztelkedésének kérdése, nem mulik el a nap, amelyen a sajtó ne foglalkozna a kérdéssel, a legkülönbözőbb megvilágításban. Hol azt írják, hogy mindössze három-négy családról van szó, hol meg azt, hogy már folyamatban is vannak a kikeresztelkedések. Voltak cikkek, amelyek egyszerűen letagadták az egész kérdést, viszont mások sokkal nagyobb eseményt igyekeznek belőle faragni, mint amilyen.

Kétségtelen, hogy a kétszáz család kikeresztelkedésének kérdése még mindég napirenden van. Fantasztikus jelenség, amelyre alig volt még példa a kikeresztelkedés történelmében. Értelmetlen pszichózis hatalmába kerültek ezek a családok, amelyről e pillanatban valóban nem tudni még, hogy mennyit a számuk. Az is bizonyos, hogy Crislea Miron patriarcha tilalomfát állított a zsidók elé. Erre a tilalomfára az van írva, hogy nem lehet egyszerre „teátrálisan“ a kikeresztelkedést végrehajtani, nem építhetnek maguknak külön templomot és nem vehetnek külön kőért zsidót papnak maguknak. A metropolita kijelentette azt is, hogy gazdag zsidóknak kitérésért azért is örömmel kell verni, mert ezáltal hatalmas alapítványok birtokosságává válik a fővárosi keresztény egyházközség.

Viszont a bucaresti hitközség vezetői állítják azt nyilatkozzák, hogy ha a kétszáz család kikeresztelkedik, akkor öt millió lei kára lesz ebből a főváros zsidó közösségének.

A bizonytalanság általános a kérdés körül, állítólagosan megbíráó forrás szerint a legnagyobb titokban mégis megtörténik a kikeresztelkedés.

Sanielevici professzor

Bizonyos, hogy a kikeresztelkedők vezetője H. Sanielevici professzor. A bucaresti zsidóság jól ismeri a professzor egyéniségét. Tudják azt is, hogy a professzort, aki különben igen előkelő és gazdag zsidó családból származik, egyéni ambíciók fűtik. Ezt bizonyította már az 1920-ban „Probleme sociale și psihologice“ című könyve. Ebben a könyvben, már mint az asszimiláció törhetetlen híve mutatkozik be a professzor, amit ugyilátszik a hitkeresztelés felépése sem befolyásolt. De szélsőségesége jellemző az is, hogy egyúttal el van ragadtatva zsidóság szellemi értékeitől is. Így Mendelsohn, Heine értékétől.

Foglalkozik ebben a könyvében a zsidóság antropológiájával is és Cuzának és Jorgának erre vonatkozó érvelésait igyekezik megcáfolni.

A könyve általában, mint egy nagyon kulturált ember írása, aki azonban az eszmék és érzések zűrzavarából nem talál magának kiutat. Mig egyik részen a beolvadásnak feltétlen híve, néhány lappal később csodálatával vegyes elragadtatással ír a zsidóság nagy erényeiről.

Sanielevici professzort a bucaresti intellektuális körökben, mint egy nagyon gazdag, és egyúttal nagyon exaltált embernek ismerik.

Azt is tudjuk róla, hogy családja amelynek egyes tagjai igen kiváló zsidók és a Bucuresti felső tízezerjéhez tartoznak, megdöbbentéssel értesültek a készülő kikeresztelkedésről és minden családi befolyásukat latba vetették, hogy eltérítsék szándékától Sanielevici professzort, aki egy zsidó gimnázium igazgatója is, amint azt korábban mi is megírtuk.

Lehetséges, hogyha Sanielevici deterálal fog a családja akerátának, akkor valóban „vizbe esik“ az egész világzsenzációt kellett mozgolódás, amely nem zsidó szellemi, hanem vagyoni értékeket akart átvinni a nem zsidók táborába.

A Legfelsőbb Zsidó Tanács megbízásából W. Filderman tárgyal a felelős államférfikkal

Bucuresti. Január 29-én a romániai zsidóság Legfelsőbb Tanácsa dr. W. Filderman elnökletével ülést tartott. A gyűlés tárgya az ország zsidóságának jelenlegi helyzete volt és megtárgyalták mindazokat az intézkedéseket, amelyeket a tanácsnak meg kell tennie a jogvédelem érdekében.

A gyűlés határozata értelmében az elmúlt napokban dr. Filderman látogatást tett I. culetz miniszterelnök-helyettesnél, Juca belügyminiszternél, Bebe Brătianunál, a liberális párt főtitkáránál, Mihai Popovicinél, a nemzeti parasztpárt elnökénél, Const. Argetonunál, mint az agrár párt és Grigore Filipescunál, a konzervatív párt elnökénél.

Filderman nemrég tért vissza hosszabb külföldi újáról. Felelős külföldi államférfiak

Zajin Adar

A zsidó időszerűsége szerint 2413-ban tehát pontosan 3284 éve, hogy minden idők legnagyobb prófétája Moseh Rabbénur, ezen a napon Adar 7-én megszületett és pontosan 120 év múlva, ugyanezen ezen a napon meg is halt.

Voltak a történelmi idők folyamán hatalmas hadvezérek, akik országok, sőt világreszek sorsát irányították. De mindnek csak egy-két emberöltőre volt kitartása. Léteztek olyan világtörténelmi jelentőségű férfiak, akik országok alapítását kezdeményezték. De ha valamennyit összehasonlítjuk a zsidóság legnagyobb emberével: Mózesrel, akkor úgy találjuk, hogy az ő alkotása hosszú évezredekig megszabta előre az emberiség útját. Az egész emberiséget, mert hiszen az Örök kevelőségben való hitet, annak erkölcsi tanításait propagálta az emberek között és végeredményben ebből a mózesi alapelvekből származnak valamennyi kultúrálisok, amelyek lényegükben, mint a láthatatlanba való hittel igyekeznek nem mesebbé tenni az emberiséget.

Adar 7-ike mindenkor emléknapija volt a világ zsidóságának. S érdekes, hogy nem a „születésnap“ az, amelyre emlékszik Izrael, hanem az elhalálzásra gondol. És „jellemző“ végtelen szerénységére, amelyet a Biblia is kiemel, hogy semmiféle személyével kapcsolatos ünneplést nem engedett meg életében és halála utáni időkbe sem gondolt olyképen, hogy az „emlék“ legyen. Bizonyára érezte és tudta prófétai ihétségével, hogy neki nem kellene emberi hírságot legyezgető opró földi „emlékezők“, mert olyat alkotott, amelyhez a piramisoktól kezdve, a legnagyobb emberi alkotások is, mint porszemek előpülnek.

Adar hetediké nem ünnepnap és nem gyásznap a zsidóságánál, de emlékeznünk kell minden idők legnagyobb prófétájáról Moseh Rabbénuról...

kal folytatott megbeszéléseket, főleg Párisban, a francia kormány tagjaival, s most ezeknek a tárgyalásoknak eredményeiről informált a ország vezető politikusaik.

Kétségtelenül feltűnő jelenség, hogy a romániai zsidóság Legfelsőbb Tanácsának elnöke szükségesnek látja, hogy pártáryalatra való tekintet nélkül tárgyaljon a vezető politikusokkal. A tárgyalások lényegéről nem informálták a sajtót, de kétségtelenül a romániai zsidóság jelenlegi helyzetéről folytat nagyfontosságú tanácskozások.

Ahogy egy árja asszony gyűlölni tud...

Irla: Ben Jiszroél.

II.

A lóvése eldördült. A golyó cált tévesztett, átfurta a könyvszekrény ajtaját, mely az apja mögött állott. Erich Schmidt földhöz vágta füstölő browningját, majd anyjához rohant aki mint egy színtelődést, minden lelki megindulás nélkül végig szemlélte az imént lejátszó tragédiát.

Erich Schmidt, mint eszeveszett őrtűt, teljes erejével megragadta anyja karját és szikrázó féltelnetes szeméit anyjára szegezve vad ordítással kiálta.

— Mit mondál? Gyáva zsidó fajzat, még célozni sem tudok?

Arca eltorzult, nyoma sem volt többé a békés magabamerült tanárnak, aki a nyugalom és tudás nagy fölényével érintkezett embertársával. Mint halálosan megbeszett vad, melyet kínzó fájdalom gyötörnek, szedte össze utolsó erejét, hogy vad ösztönének parancsát követve, szétmárcangolja lámádóját.

Erich Schmidt saját hangjától is megretent, anyja előjuttatott keze alatt és felébredt benne a gyermeki érzés. Elészigetelni kezdte anyját és mint gyermek korában síró könyörgéssel kérlelte: nyugodj meg anyám...

Az anyja magához tért. A tekintet, melyet anya és gyermek váltott már idegen volt. — Bocsáss meg anyám, szólal meg Erich, hogy ennire elragadtattam magam. Nem tudom mi történt velem. Köszönöm a véietlennek, hogy a gyilkos fegyver nem oltotta ki életét annak, akinek életemet köszönhetem. — E pillanatban atyja élet-nagyságu képére esik tekintete. Erich a búrbánó gyermek hangján kérlelt. Bocsáss meg spám...

Dr. Westfalen Grete, prof. Max Schmidt egyetemi tanár felesége, teuton vérének minden sejjével gyűlölte férjét. Már évtizedek óta nem volt a valóságban felesége, de egy fedél alatt laktak. Dr. prof. Max Schmidt világhírűve dacára, saját házában, — amelynek lényét, tekintélyét és jólétét szerzett — idegen volt. A lenézett zsidó volt, akinek minden mozdulatában a lómkumot, minden cselekedetében az esellent, a gyávát látta. Még a cselédség is lenézte őt. E lenézetekkel volt körülveve és többször megkísérelték, hogy eltegyék láb alól, de a véletlen sietett mindig segítségére és megmenekült a biztos halálól. Prof. Schmidt mindent látott, mindent tudott és már maga is szívesen rohant volna a halál karjába, de élet-ösztönne mégis visszatarította és remélte hogy valami nagy cselekedet által sikerülne fog Grete vonzalmát visszaszerezni. Nem szerelte Grete, de imponált neki. Ezért Irla a zsidók elleni szennyirattal, a zsidó fajtság alsóbbrendűségéről. Fia, aki alig huszonnyolc éves

és már is a berlini egyetem biológiai tanára, szaporította ezeknek a könyveknek a számát.

Őt ülnek ketten Prof. Schmidt dolgozószobájában. Anja könnyeit törölgeti, nehezen sóhajt és a fiatal Schmidt mély gondolatokba merült. Miért — kérdi halkán, de úgy, hogy anyja is megérthette — miért kellett neki ezt titkolni és miért lámadt olyan elszántan, szinte tajtékozó gyűlölettel fajtája ellen. Nékem hazudott... pedig csak a napokban emiltem neki, hogy kutatásaim alapján megállapítottam, hogy a fajtisztaságra vonatkozó teóriánk hamis. Nem állíthatom egy faj felsőbbrendűségét a másik fölött. Őh a híres mutációs törvény. Átugrások vannak a fajokban, fluktáló változatok, rámutatam Galton és Quetelet törvényére, a Buekers példára. De ő csak kitértelt amellet, hogy a zsidóság alsóbbrendű faj... Alsóbbrendű, a mely annyit kiváló elmét adott a világnak? De miért, miért tette ezt... A Mendel féle kísérletekre gondol és pontosan klanalizálta caelekvésének rugóját. A vérszomjas teuton faj üdött ki rajtam, mondja halkán önmagának, amikor édesatyám ellen fegyvert emeltem. Mit ér a kulturmáz, mellyel átvontam lelkemet, agyam celszolódott! feleszett megdöböttem az ismeretek nagy tömegével, ám a lelkemet az az ősrégi vér táplálja, mely legkisebb felforrásában életet akar irítani. Annak a vandál germán örömeinek vére lobbant fel

HETI GLOSSZÁR

Hogyan kell védekezni a zsidóság vádja ellen?

Magyarországon egy pillanatra sem szűnik meg az antiszemita agitáció. Budapesten a Vigadóban nagy népgyűlést rendeztek, amelyen szavalókörösök, azt hirdették: „A zsidóságot idegen elemnek tekintjük”. S így, ilyen tónusban igyekeznek befolyásolni a magyar közvéleményt. „Idegen elem” ez az új szólam, amelyet ki kell parolozni a magyarországi zsidóságnak. De az „Új erő” szavalókörösnél sokkal veszedelmesebb, Bosnyák Zoltán statisztikéja, amelyik részletesen közli azokat az „elfoglalt pozíciókat” amelyet a magyar zsidóság „megszálva tart”. Természetesen nem ír arról egy betűt sem, hogy Budapest lakosságának 20%-át kitevő zsidóságra, nincs a pesti városházán, sem a közműveknél, sem a villamos vasutnál, sehol, ahol valamilyen kapcsolat fennáll a hivatalos országgal. Természetes, hogy valahol, valamiből meg kell élni és elhelyezkednek a magánvállalkozásoknál. Látszatra valóban úgy néz ki, hogy „mindenki zsidó”, de a valóságban — természetesen — egyáltalán nem ez a helyzet.

De, hogy visszatérjünk cikkünk címéhez, mégis lássuk csak, hogyan kell védekezni a zsidóság vádja ellen? Ezzel legjobb példa az, ahogy egy különben liberális érzelmű debreceni újságíró tette: Thury Levente a neve, akiről természetesen azért, mert megértő a zsidósággal szemben, a nyilatkozatok azokról: „Thury Levente félzsidó” mire ő következőképpen védekezik:

„Ami a dolog egy részét illeti, a sértő szándék célját nem érte el. Nem sértés ugyanis az, hogyha valakire azt mondják, hogy zsidó. Zsidónak lenni nem szégyen, hanem nagyon sokszor kellemetlen és néha szerencsétlenség. Nem szégyelném ha zsidó vér folyna ereimben, történetesen azonban én református vallású, magyar nemes családból származom. Édesapám Thury Zsigmond református lelkész s. b. s. b.”

Igy kell ma is védekezni a „zsidóság” vádja ellen, de higgyük el nem ez a legrosz-

szabb. Sokkal szomorubb, hogy budai Goldberger Leó, a híres gyáros és ipari vezér, éles támadást intézett a clonizmus ellen. Ez sokkal szomorubb, mint a szavalókörösök, mint a Thury Levente védekezése. Ez az árulás, amely a legszomorubb, az összes magyarországi zsidó jelenségek közül.

Egy anya

meghalt — öt országban mondanak utána kaddist

Név nem lényeges. Egy Berlinben elhunyt 80 éves asszony elhalálzásáról gyászjelentést adott ki a család, amelyet a nagy németországi zsidó hetilap közöl. Érdekesé különben ezt a sűrű gyászjelentést azt teszi, hogy az asszonynak hét gyermeke, unokái és dédunokái is voltak, akiknek neveit felsorolja a gyászjelentés és nevük mellett ott áll az is, hogy merre járnak most, hol laknak. S van e jellemzőbb valami, a németországi zsidóság jelenlegi helyzetére, mint az, hogy minden gyerek neve mellett, más és más város, ille tőleg ország van feltüntetve, mint hely. Düsseldorf, Barcelona, Detroit Michigan, Jeruzsálem, Osterfeld, Berlin, Buenos Aires. Három világ részben élnek a család tagjai és amikor anyjuk haláláról értesülnek, akkor egyszerre öt országban hangzik fel a kaddis, az elhunyt anyáért.

A német zsidó családok feltartóztathatatlan bomlását jelzik az ilyen gyászjelentések. Nem kell nagyobb vándorlat a mai hitleri rezsim ellen, mint az ilyen gyászjelentés. Mint pelyvát a szél, úgy szórta széjjel, a nemzeti szocialista éra, a német fiataloságot. Az öregek, a 80-90 évesek ottmaradnak, ők már nem mehetnek, ők már kötve vannak, még régebbi sírok által. De a fiatalokat nem hagyja nyugodni, a ker szava, ők nem bírják el a megaláztatást, ők mennek Németországból, mennek Lengyelországból, mennek mindenhol, ahonnan csak menni lehet és van hova.

Egy ilyen zsidó család, talán soha többé az éleiben nem lehet újra együtt. Még anyjuk koporsóját sem kísérhetik ki a temetőbe. Csak egy ilyen gyászjelentés alapján találkozhatnak még, de az élet oly könnyörtelen, hogy összejövetelüket csaknem lehetetlenné teszi.

Híába készült egy ilyen gyászjelentés, a modern rotációson s híába viszi repülőpósta a világ minden részébe, középkort revellál, sőt tét tragikus középkort, amelyet legjobban egy ilyen, különben ártalmatlan gyászjelentés érzékeltet legjobban. Egy anya meghalt és öt országban mondanak utána kaddist . . .

Fáblán Béla anticlonizmusa

Nehéz, nagyon nehéz nyugodt hangon írni erről az incidensről, amely nagy viharokat provokált a zsidó táborban. A pesti izr. hitközség közgyűlést tartott és ezen a gyűlésen Stern Samu elnök élesen kirohant a clonizmus ellen. Ez a kirohás annyira fellőntést keltett, hogy még a német clonisták világszeretete elterjedt lapja is részletesen foglalkozott vele és elég éles hangon bírálta. De kínos benyomást keltett mindenfelé, ahol ma már homlokegyenest ellenkező véleménnyel vannak a clonizmusról, mint Budapesten. Így bizonyára újból aktuális lett az a régi megállapítás, amely azt mondja, hogy a magyar zsidóság elszáradt ág a zsidóság terebélyes fáján. Egy „ág”, amely megtagadja saját létezését és úgy véli, hogy akkor talán más elbírálsban lesz része, ha kikiáltja, hogy ő nem zsidó. Milyen szegényes és idejélműlt koncepció. Ezek a pesti urak még mindig nem akarják tudomásul venni, hogy más világot élünk és ami volt, nem jön vissza soha többé. Elhisszük, hogy budai Goldberger Leó urnak még „békebeli” állapotok vannak, mert hiszen az ő sokszáz millió pengő vagyonát még meghagyták, neki még semmi baja zsidósággal nincs. Őt még nem rugták ki sehonnan, mint zsidót, sőt bevették, mert van sok pénze. A többivel, a nincstelen száz-

Hűléses betegségek

nél, rheuma, köszvény és idegfájdalmaknál a Togal-tabletták gyorsan és biztosan hatnak. Togal nagymértékben húgysavoldó és bakteriumölő, a baktériumoktól gyökerében támadja meg! Több mint 7000 orvos véleményét! Egy kísérlet meg fogja győzni! Kérjen kifejezetten Togal-t, nincs ennél jobb. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban 42, 14 és 3 tablettás csomagolásban.

bennem, mely ősi vadságában még nem ismerete a családi köteléket. Apa, anya fogalmak még távol estek értelmem köréből. Mi az a melegség, mely most lelkemet előnti? Bűnbánó esdeklés ez drága jó atyám! Mire velemedtem veled szemben, anyám . . . nem, ő nem érdemel kimélelet. Igen, ez más érzés, amely most urrá lett rajtam. Talán az ősi nébernép valamely nemes papjának vércseppje került uralomra bennem, mely már akkor évezredekkel ezelőtt megértette és átértelte a Ne ölj! tilalomnak embernemesítő parancsát. Talán a nagy törvényhozó csodás erkölcsereje hat reám, mely a gyűlölet helyett a szeretet nagy művét hirdette. Érzem, most érzem a kétvérségemet, amely küzd és harcol bennem, Mondd anyám, hogyan történt, hogy te az ősnemes germán faj leánya házasságra léptél egy zsidóval, melyet lenéztek, megvettek és gyűlöltek?

Mi és ki kényszerített, hogy életedet odakapcsolj olyan emberhez, akit jobban utálsz, mint a csuszó mászó állatot. És mondd, miért tiltóztatok ezt előttem? Miért hazudtatok évtizedeken át egyetlen gyermeketeknek? Mond meg anyám, mondj el mindent. Megdrijt a gondolat, hogy Erich Schmidt a biológus, a fajkatalógus intézet egyik tanára, zsidó . . .

— Elmondom neked gyermekem — törlögelt könnyeit az anya. Harminc éve annak, hogy mint 16 éves fiatal leány benső barátságot tartottam Goldschmidt Mártá helybeli

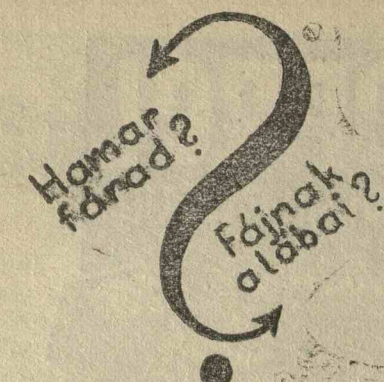
bankár leányával. Egy osztályba jártunk Mártával. Apám liberális elvű ember lévén, szoros üzleti kapcsolatot tartott fenn az öreg Goldschmidtrel, aki sok bajból mentette ki családunkat. Szerettem Mártát. Kedves, élénk leány volt. Gyönyörűen zongorázott. Jól táncolt és ami a legfontosabb, nagy szabadságot élvezett. Így szívesen kerestem társaságát. Atyád, mint fiatal gyermek került ide Lengyelországból. Zsidó kántorcsaládból származik. Erettől örökölte gyönyörű tenor hangját. Kezdetben itt a zsidó kántornál mint templomi énekes kereste meg kenyerét. Vasszorgalommal fogott a világi tudományok elsajátításához. A kis lengyel zsidó énekes lassan szép sudár férfivá nőtte ki magát és én már mint egyetemi hallgató ismerkedtem meg vele, Mártát korrepetálta és ha jól emlékszem, az öreg Goldschmidt kívánságára a héber nyelvre is oktatta barátnőmet.

Kezdetben sokat mulattunk, különös zsidós hangjelzésén, de csakhamar észrevettük mindketlen, hogy a fiatal medikussal szemben többet érzünk, mint egyszerű barátságot. Amikor Mártá elárulta nekem, hogy Sáviba — így neveztük őt, — mert Savelsohn volt a családi neve, halálosan szerelmes, én álmatlanul töltöttem az éjszakát és megálkoztam minden nemes ösömet, akik nem a zsidóvalást vették fel lelkük üdvözülésére. Másnap, mielőtt még Mártának alkalma lett volna Sávival találkozni én felkerestem és elmondot-

tam neki, hogy halálosan szerelmes vagyok belé.

Mintha ma történt volna — sőt hajt fel az asszony — Savi akkor irta doxtori értekezését. Rendkívül meglepődött. — Gréte szól nekem, a maga őszinte bátorsága nagyon imponál nekem és biztosíthatom, hogy én is csak maga iránt vonzodom. Ezután naponta találkoztunk. Szorgalmasan neki fogtam én is a tanuláshoz és szüleim nagy meglepetésére vizsgámat kitűnő eredménnyel tettem le. A vallási kérdéssről alig esett szó közöttünk, de én örömmel állapítottam meg, hogy Savi lassan elmaradozik barátjaitól és inkább olyan körben mozog, amely nekem is jobban megfelel. Otthon nem tudtak semmiről. Három év telt el. Mártával megszaktoltam a barátságot, Savi is elmaradt tőlük. Titokban egymásnak élünk. Atyám egy napon azzal lepett meg, hogy szombat este maradjak otthon, mert három kiváló tudós látogat el hozzánk. Az egyik jegyezte meg különös nyomatékkal egy kikeresztelkedett zsidó: Dr. Schmidt, aki nekem kollegái nagy jövőt jósolnak. Én nem tudtam biztosan, csak sejtettem, hogy Savi meglepetést tartogat számomra. Valóban így történt. Megváltoztatta nevét és felcserélte vallását.

Tudtam miért hívta meg őket atyám. Mindenre számított, csak arra nem, hogy néhány hónap múlva, amikor orvosi praxisom megkezdésével egy közismert politikus, mely egy

Vegyen „Aesculap”
talp betétet

rekkel pedig nem törődik egy magyar gazdag zsidó ur.

De Stern Samun és budai Goldbergeren kívül, volt még valaki, aki szintén ült a nagydobot, amin legjobban csodálkozunk. Fábán Béla képviselő, a hitközség közgyűlésén azt mondta, hogy a cionisták — kommunisták. Ugyebár megdöbbentő kijelentés? Pedig Fábán képviselő ur azt hirdeti, hogy ő tudja mi a kommunizmus, hiszen évekig orosz fogságban volt. Most pedig kiderül, hogy még sem tudja. Mert azt nem hisszük el, hogy a világ legkiválóbb zsidó elméi, a kik nagyon távol állanak a kommunizmus-tól, mint például Lord Melchet, aki még Goldbergeret is mellényzsebébe teszi vagyoniilag, mégis cionista, ahogy annak vallja magát a 15 milliós Newyork állam kormányzója is, Mr. Lehmann és Brandels, a legfelsőbb amerikai törvényszék alnöke. És még vagy tízezer nyil kiváló koponyája a világnak, a millió szürke zsidón kívül, akik Berlin uccán, éppen úgy, mint Varsó és Vilna negyedében mint egyetlen megoldásra tekintenek a cionista célok megoldására. És akkor jön a dusszag és magát liberálisnak valló képviselő, Fábán Béla és kijelenti, hogy ezek mind kommunisták. Azt hiszi, hogy ezzel kedvesebb lesz a zöldséges, a Festetics grófok és a többiek előtt. Pedig éppen ellenkezőleg Ezeknek kedvesebb az a zsidó, aki nem hajlong hátrét és önértelmes minden vonalon. Bennünket utódállambeli zsidókat végtelenül megdöbbent és lehangol az ilyen Fábán féle kijelentés, mert ez azt jelenti, hogy mi nem tudjuk egymást megérteni a magyar zsidóság mentalitásával. Mi 90 százalékban cionisták vagyunk, úgy Ardealban, mint Szlovákiában és igen jelentős számarányban Jugo-

szlávában is. Ez nem „opportünizmus” részünkről, mert ezt a hitvallást soha senki nem kérte és nem is kéri tőlünk. Csak mert érezzük és tudjuk, hogy ez a zsidóság útja és a fejlődés irányvonala. Mi Fábán Béla képviselőt eddig, mint a magyarországi liberalizmus zászlóvivőjét tiszteljük és nagyon csodálkozunk, hogy ezt a nimbuszt lerombolni igyekszik azzal, hogy a cionistákat kommunistáknak deklarálja. Ez egy kessé igaztalan és nagyon erős vád, amit egyetlen cionista sem érdemel. De ha volna is a cionista táborban elvéve kommunista, hát nem az általánosítás rákfenéje ellen küzd Fábán képviselő is?

Reméljük, hogy rövidesen eljön az idő, amikor Stern Samu elnöb, meg budai Goldberger Leó és Fábán Béla is, revidálják álláspontjukat és a cionizmus zászlójára fognak esküdni. Nagyobb csodát is láttunk már! Nekünk ugyan ez sem volna csoda, mert mi érezzük tudjuk és hitelt hisszük, hogy a cionizmus útja egyet jelent — a zsidóság útjával...

A török katona

Régen, a háboru előtti időkben, amikor jöttek a keresztény husvéti ünnepek, akkor a jeruzsálemi keresztény szent helyeken török katonák álltak. Nem csupán azért, hogy a mohamedán szultán szuverénitását dokumentálják, hanem valami más oka is volt ennek. Tudnillik, amikor a szent sírok körül a feláradást ünnepelték, akkor egyes keresztény szekták, egymást támadták és csúnyán szidalmazták, egymásról leszakították a ruhát és sokszor meg is sebesítették egymást. Akkor jött a török katona, a maga bajonettjével és „rende” csinált a verebedők között. Vajjon mit gondoltak ekkor a törökök?

A zsidók akkor furcsa szemmel nézték ezt és magukban azt gondolták, ha jönnek a cionisták és legyünk csak mi egyszer benn az országban, majd megmutatjuk, hogyan kell egy régi kultúrának viselkedni a szent országban. Zsidó és zsidó között, nem fog állni idegen katona.

És most rosszul jártak, ezek a próféták. Mert Tel Avivban nem szent helyekért, hanem egyszerű munkahelyekért összerúzták a zsidó munkások, a hiszadrutisták és revizionisták. És verték, püfölték egymást, amíg nem jött az angol rendőr, meg esetleg egy arab, talán ugyanaz, aki egykor is mint török katona szolgált és széjjelverte az egymásnak támadó zsidó munkásokat.

Mi történt? Eddig azt hallottuk, hogy folyton támadják a zsidó munkást az arabok. És ezért szegény zsidóknak egyik kezükben kardot, a másikban malteroskanalat kell tar-

fejféjás
ellen
Beretvás
parztilla!

tari, hogy élhessenek. Most leteszik a malteroskanalat és azzal a kézzel festvérháborút idéznek elő. Mi történiük ott? A zsidó méltóságot, a zsidó becsületet így védi az az ifjuság, amelynek jövőjéért feláldozzák a milliót, a jelenüket? Hát ennyire kell menni a „világnézetek” harcában, hogy már testvérháboru düljön közöttünk? Ezért kell már rosszindulatú európai rádióknak zsidó harckat bejelenteni, meg az antiszemita sajtónak körörvendeni.

Hiszen ezért volnunk oly büszkék az arab támadások idején mert hiszen közöttünk egység volt. De most csak „fegyverszünet” van, s nem tudhatjuk, mit hoz a holnap, már egymásnak mennek a zsidó munkások. Jól áll ez nekünk, ez a festvérharc? Nem e hábrándító és szomorú? Nyugalomba vonult „török katona” reaktíválva lett. Most nem a keresztény szent helyeken áll már feltűzött bajonettel, hanem angol katonai egyenruhában állszve, — mint idegen közé út a zsidók közé Tel Aviv városában. Mi lesz ebből? Vajjon elősegíti ez a királyi bizottság londoni munkáját? Vajjon építi e ezzel az ország?

Vajjon, nem-e átok fog rajtunk, hogy éppen most verekszünk?

— 242 százalék zsidó a csehszlóvák köztársaságban. Prága. A statisztikát hivatal most dolgozta fel a népesség különböző adatait. A lakosság 77.51% a katolikus 71.67% evangélikus, 242% zsidó és 5.80%, felekezeten kívüli. A zsidók a legutóbbi évtizedben 0.81%-al szaporodtak. A görög katolikusok száma megkétszereződött.

híres német nemes családból származik megkérte kezemet, visszautasítottam és hosszú családi viszály és viaskodás után törvényes felesége lettem — atyádnak.

— Teltek az évek. A fiatal élet dusan megvakolt lélekben nyújtotta felénk édes gyümölcsét. És ha van emberi boldogság a földön, amely a tökélyt elérte; az a miénk volt. Atyád nemes érzésű ember. Fajtajának minden kiválósága benne kompenzálódott Vasszorgalom, széles tudás, ötlet és új megvilágítások. Atyám büszke volt reá. Kitűnő összeköttetésünk révén csakhamar rendes egyetemi tanárrá nevezték ki. Tudományos könyvei révén nagy vagyont gyűjtöttünk. Tekintélye rohamosan nőtt. A német orvosi tudomány új elapokra fektette és tankönyvvel a világ minden nyelvére lefordították. Rokonnalval sohasem tartott fenn kapcsolatot és sohasem akart rólok beszélni, csak egyszer évente gyűjtött meg egy kis mécesét, anyja emlékére. Azon a napon nem evett és minden társaságtól távol tartotta magát. Szerette az éneket. Különösen a keleti dallamokat. A te születésedről fogva naponta egy órát töltött gyermek szobádban és amint mondani szokta, szép lenyget dalokra tanítgat.

— Évek múltával a helyzet megváltozott. A fiatal vér hullámozása, kábító mámorba ringatja az embert. Csak azt látja, csak azt hallja, amit a vér szava parancsol, de azután következnek a kifózanodás órái és akkor

megjelenik előttünk a valóság. Lelkünk tetlen gondolatok marcangolják és könnyelmű teletünk fölött mi magunk mondjuk ki a legkíméletlenebb ítéletet.

Már a háboru előtti években atyád ellen hajza indult meg. Kollegát nem bírták elviselni, hogy ez a betolakodó idegen, ünemé nyes karrieri fusson be. Kezdeiben csak társadalmilag próbálták lehetetlenné tenni, majd később nyílt ujságharc keletkezett. Tudományos kutatásait is kíméletlen kritiká tárgyává tették, de az ő ötletessége és fölényes tudása mindent kiparizozott. A világ előtt ő maradt a győztes, de itthon, a családi életben elbukott.

A gyermeki élmények mélyen bevésődnek az ember lelkébe. Bármennyire leplezzük azokat felszínre kerülnek. Csekélységekben nyilvánulnak meg és még is nagy a tortorásjuk. Atyád, amint tudod meg ma is énekelve olvasza el nehéz tanítételeit és különös hajlongást végez, amikor nehéz problémák megoldásán töri fejét. Szereti a zenét de a klaszikusokat nem kedveli csak a könnyű síró hangokat. Képes egy koloratur énekes hanggramatikáját órákig utánozni. Csak sötétben tud elaludni és alvás előtt mindig morog, — fej tájának ezeket a jellegzetességeit csak akkor vettem észre, amikor egyik fiatal asszisztensével az ő felfedezésén — hónapokig kísérleteket végeztünk.

Ő észrevette, hogy elhűdegültem tőle,

hisz távol tartottam magamtól, de nem volt erőm tőle teljesen elválni. Rang, hírnév, vagyon. Téged szüleimhez adták. Apád naponta meglátogatott. Velem, olykor hónapokig sőt sem váltott, bár egy fedél alatt laktunk. Ő tudta, hogy másé vagyok, de türt és szenvedett. Miattad! Mert imád. Mert te vagy néki mindene. A fajkutatónak igazuk van. Mert mikor fegyvert ragadtál valami különös érzés fogott el: végezni veled. — Ez történi belőlem midőn láttam, hogy a golyó célit tévesztett. De ahogy megragadtad karomat és tőled hallottam a szavam ismétlését felébredt bennem iránta érzett végtelen szeretetem. Erich, hol van atyád? kiáltja zokogó hangon és egész testében remeg.

Nyugodj meg anyám! Borzalmasan hatott reám atyám belismerése. Hát eddigi életem csupa szennyben, hazugságban folyt le? Erich Schmidt a híres fajkutató zsidó? Ha-ha-he, — kacag fel szinte félelmetesen. Ne ecsegtel anyám! Mint fenn az atmoszférában, úgy az ember kedélyvilágában is feszültségek keletkeznek, melyek robbanáshoz vezetnek. A vihar elmúlik, a vészes felhők eloszladoznak és ismét visszatér a nyugalom. Gondolkozunk józanul. Mi történi? Zsidó vagyok! Nem ezt nem bírom elviselni. Felugrott helyéről és elrohant...

Pelljura rémnapijaiból...

Amikor ukrán huligánok élő zsidókon lovakkal gázoltak át

Egy templom, ahol éjjel-nappal mindenki káddist mond. — Egy tanító-hóhér rémtettei. — Rablók, akiket utólér végzetük

— A „Népünk” eredeti riportja. —

Emberi fantázia nem tud rémségesebbet elképzelni, mint azokat a borzalmakat, amelyeket az orosz zsidóság átélt az ukrán pogromok idején. Nemrégiben megemlékeztünk egy cikkben a Pelljura hordák egyik pusztításáról, most egy másik epizódot elevenítünk fel, annak a szemtanúnak visszaemlékezéseiből, aki végeláthatatlan sorát tudja ezeknek az átélt borzalmaknak.

Nem fantázia szüleményei ezek, nem grand guignol drámákat liagyaló írók rémségei, akik azon mesterkednek, hogy az olvasó idegeit felborzolják. Ezek megtörtént események, amelyek minden felülmúlnak.

— Abban a községben vagyunk, amelyről legutóbb megírtuk, hogy egy éjszaka 500 zsidót kényszerítettek fel Pelljura hordái. Akik, mint a jóllakott fenevadak, vérszomjukat kiélégítve, tovább vonultak. Teplic községre néhány hétre nyugalom köszöntött. A templomokban éjjel-nappal imádkoztak, nem volt fért, aki ne mondott volna káddist. Voltak, akik szüleiket gyászolták, voltak, akik testvéreiket. Fiatalok gyászolták az agyonvert öregeket és öregek siratták zsenge leányukat és fiukat. Gyász és komor rettegés űlte meg a lelkeket. Közbiztonság nem volt. Szabad préda volt minden ember. Nem volt rendőrség, nem volt katonaság, nem létezett közigazgatás. Csak nagy távolságok voltak, végtelen nagy orosz steppék, innen nem került ki még a legrémítőbb halálordítás sem. A szovjet vívia élet-halál harcát a fehér gárdákkal. A harc váltakozó szerencsével folyt. Hol előbbre jutottak a vörös csapatok, hol meg visszavonultak. Ha egy-egy helységet elfoglaltak a vörösök, hullottak az emberek, mint a legyek. Ha meg Pelljura, vagy Denikin csapatai nyomultak előre, vagy vonultak vissza megverték, a zsidókon töltötték ki bosszújukat.

Néha néha átvonultak kisebb fegyveres bandák a városkán. Egy-két üzletet kiraboltak, néhány zsidót megverték, azután továbbmentek. Így történt néhány héten át, amikor új csapás zúdult a városkára és környékére.

300 parasztfiu vérfürdője

— Giessenben, amely allg 40—50 kilométerre volt Teplic-től, két tanító felbuzdult és úgy érezték, hogy eljött az ő idejük is. Összehívták a környék 16—18 éves parasztkölykeit, és rövid de annál velősebb szavakat intéztek hozzájuk. *Ha akarok jól enni-inni, ha kell nektek új csizma, meg ing, meg ruha, akkor jöjjetek velünk, elvesszük ezeket a zsidóktól.* És mert hallották, hogy a leggyengébb nálunk a közbiztonság, bevonultak falukba. Háromszáz nevetlen, vérszomjas, éhes parasztfiu jött be, vezérükkel Wolinic tanítóval az élen.

— Először lovagolt a „vezér” nagy peckesen, körülötte meg vagy nyolc-tíz lovas. A többiek gyalog jöttek. Összehívatta a zsidó vezetőket és egy cédulát adott át nekik. „Hadizsákmány” kellett nekik. Ennyi meg ennyi liszt, meg kenyér, ruha, cipő, csizma, ami egy parasztkölyök szemeszójának ingere. Sokat kértek nagyon sokat és a zsidóság szegény volt korábban is, de a háború és forradalmak, még azt a keveset is elvitték, ami volt. De azért összegyűltek a zsidók és megkezdtek összegyűjteni a hadizsákmányt. Közben a horda evett és ivott és mert ivott be is rugott. Természetesen nem várták be nyugodtan, amíg minden összegyűl, hanem kezdtek a mellékküccákon „egyéni akciókat” kezdeni. Bementek a zsidó üzletekbe, lakásokba és csak úgy „viribus” vitték ki őket.

— Összeálltak tízes-huszas csoportokba és éjnek idején, amikor mindinkább vérszemet

kaptak — ölte is. Reggelre újabb gyászra ébredt a városka zsidósága. Husz-huszonöt zsidó halottat számoltak össze. Ennyi volt az „eredménye” a rekvizitálásnak. De ezzel még csak bevezető akkordját mondtam el a rákövetkező borzalmaknak.

— Wolinic hordája feleszedte magát és elvonult. De allg ocsudott fel a kétségbeesett zsidóság, néhány nap múltán újra megjelent a horda és újra „zsákmányt” kért. Most még többben, még teljesebbtelenebb kéressel jöttek. Olyan lajstromot állítottak össze, amit teljesíteni fizikai képtelenség volt.

Amikor élő zsidók testén lovagolnak a huligánok.

— A nagy piac téren megjelent Wolinic, „vezérkarával” és lóhátról kiadták a rendelkezést, hogy a kolostor melletti térségre jöjjen el minden zsidó. Nem maradhat otthon sem öreg, sem csecsemő, mindenki meg kell jelenjen. És elmentek a bandák háziról házra és mint a vágóhidra szállítandó marhákat, úgy terelték össze a zsidókat. Képzelték, az a jajveszékélés, az egekig ható kétségbeesés, ami ezt a felvonulást követte. De nem volt hatalom, amely ezt az újabb rémséget megakadályozta volna. És öreg összetört zsidók, bánatos szegény asszonyok és lányok, remegő ifjak le kellett térdeljenek és úgy kellett várjanak sorsuk beteljesedésére. Wolinic, a „kultura bajnoka”, a tanító, vérszomját most kiélégíthette. Megkérdezte, hol a zsákmány, az a mennyiség, amelyet akkor sem lehetett volna előteremteni, ha mindenki mindent odaadott volna. Az első sorokban térdepelőknél *hasravágódást parancsolt. És amikor ott feküdtek két sorban elől a szerencsétlenek, akkor előlépett lovával és keresztüllovagolt rajtuk.* Hogy mennyi sebesülés volt és mennyi jaj, arról nem is lehet beszélni. Azután következett a még borzalmasabb. Kiválasztott negyven fiút és leányt, a legmódosabb szülők gyermekeit és kijelentette, hogy most eltávozik a szomszéd városba és ezeket magukkal viszi. Ha a kért zsákmányt megadják, kiadja őket, ha nem, akkor élve nem kerülnek vissza.

A kétségbeesés perceiben.

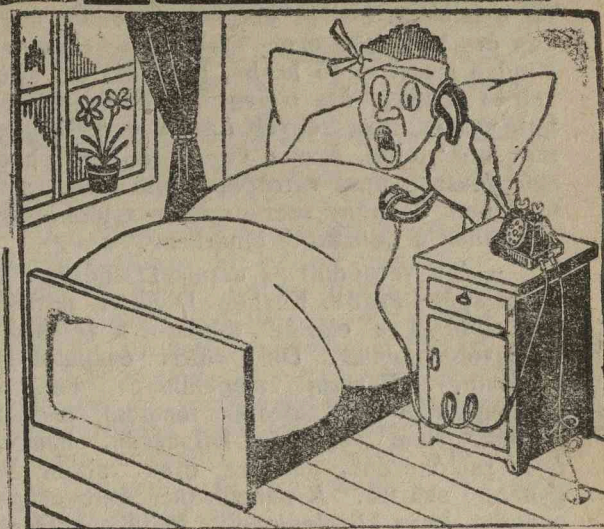
— Újabb rémület szállta meg a lakosságot. Negyven zsidóember a bizonytalanság őrlő malmának kereké közé került. Mit tegyenek? Mit tegyenek? Felkeresték a városka papját, a görög keleti lelkészt és felkérték, hogy keresse fel a rablóvezért és beszéljen lelkére, hogy ne tegye főnkre a borzalmak után, még azokat is, akik életben vannak.

Erre az utra elkísérte a lelkészt Burkovsky, a gyógyszerész és Figurszki dr. a falu orvosa. Elmentek egy kocsin, de hiábavaló volt utjuk. Visszatértek dolguk végezetlenül, mert nem találták meg Wolinicot és bandáját. Kiderült, hogy abba a városba, ahova jelezte elmenetelét, nem ment el, mert ott fegyveresen várták már a bandát, a város rendőrsége és önkéntes védőserege. A közeli erdőségekbe vette be magát, bandájával együtt és allg három nap múlva jött a rémhír.

A negyven tusz közül huszat agyonlővetett. Fiúk és leányok voltak az áldozatok, s mint a hirhozó mondotta, a szerencsétlen nőkön, haláluk előtt, előbb borzalmas merényleteket követtek el.

A véletlen, mint megmentő

— A vörös csapatok közben előnyomultak. A harminc kilométernyire levő vasútállomásra egy páncélvonat érkezett. Rajta vörös katonai osztagok. Az egyik ilyen osztag egy faluba vetődött, ott egy ház előtt egy civilruhás őrt

Nátház, reuma, idegzsába ellen használja csak a „Horia” bedörzsolószert.

Halló! Gyógyszerész ur, megöl a köhögés és a nyílaló fájdalmak, majd megfulladok, mentsen meg!

— Ilyenkor csak »Horia« bedörzsolószert segíthet!

láttak. Mire vársz itt, mit őrzöl? — kérdezték. Ott szorongott egy istállóban összezsúfolva, a husz szerencsétlen fusz, akiket másnap akart kivégezni a tanítóhóhér. A katonák agyonlőtték az őrt, a horda tagjai elmenekültek az erdőbe és a husz ember, leirhatatlan testi és lelki szenvedések után, visszakerült a városba.

— De a vörösök megint visszavonultak és közben újra hír jött, hogy jönnek vissza a tanító bitangjai. Újra rémület járta át a falut. Megbeszélték, a falu jobb parasztaival, hogy egy őrséget állítsanak fel, akiket meg is fizetnek. Össze is állott, vagy harminc fiatalember, akiknek így magyarázták meg a dolgot, a szerencsétlen zsidók:

— Miért hagyjátok, hogy más raboljon itt, amikor inkább nektek adunk minden jót. Adtak is a zsidók nekik, de mind kevés volt. Vérszemet kaptak ezek is, a vége az volt, hogy ezek is raboltak, közöttük az egyik egy szegény zsidó suszteri, feleségével együtt agyonlőtt.

Hat főből álló rablóbanda

És újra jöttek a bandák, de még inkább a rémhírek.

— Már nem bírták idegekkel a zsidók. Amikor hallották, hogy újabb horda közeledik — elmenekültek. Felkerekedett az egész falu zsidósága, hogy gyalog a hatvan kilométernyire levő Giessen városba meneküljön. De félton sem voltak, amikor fegyverropogás süvített fejük felett. Egy közbeeső falu lakossága állta utjukat az erdőszélen.

— Segíteni mentek a vörösöknek, ugye zsidók? — mondatta a vezérük. Hát ne segítsétek, mert én is „cuclista” vagyok és én akarok parancsnok lenni. Ha tovább mentek, lövetlek benneteket, menjetek vissza a falutokba.

— Közben jött a hírnök a faluból és elmondotta, hogy a „banda” összesen hat vagy nyolc emberből állott, akik nincsenek is rossz akaratúak a zsidókkal szemben.

A rémület komikuma

— Amikor visszaérkeztünk, megtudtuk, hogy ez egy „jóindulatú” rabló volt. Nem akar ő semmit, mondotta, csak egy óra kellene neki. Maradt néhány öreg tehetetlen zsi-

dó a faluban, amikor ezeknek elmondta, hogy egy óra kell neki, ezek szegények elmentek minden lezárt zsidó házba, feltörték az ajtókat és néhány óra múlva legalább kétszáz fali, vektor, meg egyéb óra hevert a „parancsnok” előtt. Azután egy varrógépre állított. Másnap husz varrógép állott előtte garjadában. Szegény szerencsétlen zsidók, így gondolták a „gezerót” elhárítani...

— Így vergődött az ukrainai zsidóság üllő és kalapács között. Közben D-nikín hordáinak előrsel is elérték többször a városkát, de tovább mentek. De a vörös csapatok is közeledtek. Egyszer meghallottuk, hogy a páncélvonatot meg akarták támadni ezek a hordák. Nem reguláris katonaság, hanem ilyen rablóhordák, amelyek csak rabolni és gyilkolni akartak. A páncélvonat katonasága engedte, hogy közeledjenek. Majd egy kissé visszavonult. Amikor meg támadásra mentek, kézigranátókkal, gépfegyverrel lekaszabolták őket. Több száz halott felezte az utját.

Amikor a vörösök bevonultak

— Egy cserkész egyenruhában állított őrmester jött be először egy patrullal. Érdeklődni kezdett, hogy kik voltak a rablók. Kapott egy névsort. Rajta, vagy ötven-hatvan nevet. A sok Szergej Dimitri ott lebzelt a placédon. Tudtuk róluk, hogy melyik rabolt. Ezeket beidéztek a parancsnokságra. Azt hitték, hogy újabb alkalom lesz a rablásra. Magam látom, amikor vagy harmincan jelentkeztek és mind azt mondták, hogy „vörös” akar lenni. Nekik, mindegy volt, vörös, vagy fehér, lehet-e enni, inni, rabolni, zavarosban halászni. Ez a lényeg.

Lemészárolt huligánok.

— De a vörös parancsnok jól tudta, hogy kik ezek. Feltette őket egy teherautomobilra, melléjük, adott tíz katonát, elvitték őket az erdőszélre és másnap ott hevert hullájuk, az ukrán hozzátartozók nagy bánatára.

Azt a parasztot, akit a szegény suszteri lelőtte, behívatta külön a cserkészparancsnok és szembesítette azzal a két 12–14 éves gyerekkel, akik látták, amint megölték szüleit és két testvérüket. A gyilkos srin kezdte a szembesítést, de nem volt sok ideje megbánni tettét, mert a parancsnok saját kezűleg lölte agyon, ott a gyermekek szemelátára.

Ilyen epizódok is voltak. Az bizonyos, hogy a rablók közül egy sem menekült meg élve. Lassankint valamennyit megölték a katonák, a két tanító vezér közül az egyik — nevére nem emlékszem — nemsótára megörült és ruhátlanul szaladgált a város uccáin. Wollnicet pedig felakasztották. (Háman sorsa!)

Az Igaváság kedvéért meg kell ezt is mondjuk, hogy voltak ezekben a zürzavaros időkben zsidó rablók is. Ezek menekülni igyekeztek, de amint megláttuk később, egy ilyen a szomszéd város zsidói elfoglalt és mert kétségtelenül tudták, hogy ő is járt rabolni, agyonverték.

Rettentő zürzavaros idők voltak, borzalmasak, kínosak és örök időkre emlékeztetők. Amikor a szovjetcsapatok végleg megszállták Teplicet és az egész környéket — eltávoztam onnan és soha azóta nem is jártam arra felé...

Igy végződött az „ezeregy réméjszaka” borzalmas történetének egyike... felejtjük el...

L. Z.

Újra gyilkoltak Lengyelországban a huligánok

— Negyven zsidó sebesültet szállítottak kórházba —
— Az egyetemi ifjuság nem enged a terrornak —

Varsó. A lengyelországi pogromhullám ismét egy zsidó áldozatot követelt. Lodzban a nemzeti demokraták háza előtt huligánok megtámadták a huszonkét éves Simon Chelemert, a lodzi Agudas Jisrael elnökének fiát, akit több lövésrel sebesítettek meg. A fiatal embert a mentők a kórházba szállították, ahol irtózatos fájdalmak közepette halt meg. A huligánok Lipmann Katowzski, József Grinstein és Malka Ginsburg asszonyt, kézzurá-sokkal és veréssel jelentékenyen megsebesítettek. Mind a hármukat bevitték a kórházba, ahol válságos állapotban vannak.

Az egyetemeken és a főiskolákon a zavargások még mindig nem szüntek meg. A varsói egyetem súlyosan sebesült diájjal köztölt van Chaim Gottlieb akl fia a neves zsidó képviselőnek és cionistának, dr. Josua Gottliebnek. Állapota életveszélyes.

A mezőgazdasági főiskolán azokat a zsidó diákokat, akik nem akartak bemenni a gettó-padokba, egyszerűen kizavarták. Már szinte szokássá vált, hogy a zsidó diákok állva hallgatják végig az előadásokat, mert nemzeti demokráta társaik nem engedik meg nekik, hogy megválasszák azt a padot, amelyben ülni akarnak, ők viszont nem hajlandók bemenni a számukra kijelölt gettópadokba. A zsidó ifjak egyesületében a napokban gyűlést tartottak, amelyen felszólították az összes zsidó diákokat, hogy ne engedjenek a terrornak, hanem

jelenjenek meg rendszeresen az előadásokon. Az utóbbi napokban a varsói főiskolákon 16 zsidó diágot és 3 zsidó diákleányt sebesítettek meg súlyosan.

A sejm legutóbbi költségvetési bizottságának egyik ülésén tárgyalták a kereskedelmi minisztérium költségvetését. Minszberg zsidó képviselő rámutatott arra a körülményre, hogy Lengyelország lakosságának alig 5 százaléka fizik a kereskedelmét. A zsidóellenes gazdasági bojkott miatt az általános forgalom erősen csökkent és az ország gazdasági energiája rengeteget szenvedett ezáltal. Amint a tengeren túl a főlősleges kávéit behajítják a tengerbe, úgy pusztították el rendszeresen Lengyelország emberi energiáját. A vágásti tilalom korlátozása minden valószínűség szerint az állat- és huskereskedelmét is súlyosan károsítani fogja. Már eddig is sokat szenvedett a falu népe.

A Wielun járáshoz tartozó Dzialogszin községben bestiális zsidóellenes tüntetések voltak. Az antiszemita agitátorok által felláztatott tömeg megrohanta a zsidók vásári bódéit és fosztogatott. Negyven zsidót megsebesítettek, tízet súlyosan. Wielun városából nagyobb rendőrküldetés ment a tett színhelyére, de a pogromhősök közül nem lehetett senkit sem elfogni. A zsidó lakosság helyzete kétségbeejtő azért is, mert kifogyott minden élelmiszer és járványos betegség lépett fel.

Zsidók Abessziniában

Róma. Már régebben megirtuk, hogy az olasz kormány elhatározta zsidó hitközségek létesítését Abessziniában és ezért ki is küldött egy külön megbízottat Addis Abebába. Carlo Alberto Viterbo ügyvéd volt a megbízott, aki abessziniai utazása előtt kihallgatáson jelent meg a gyarmatügyi miniszternél, ahol az új olasz koronagyarmat zsidói között a szervezés munkáját végezte és ezért az alkirály a zsidó hitközségek birodalmi megbízottjává nevezte ki. Most még szerény keretek között működik. Egyelőre 178 tagja van ennek a közületnek, amelyből 25 alattvaló, 54 falasa, 61 jemenita és 38 idegen nem olasz állampolgár. Múltán Addis Abebában elvégezte feladatát, Gondarba utazott, ahol a falassák tulajdonképpeni centruma van. Kisérélté-

ben van Taamrat Emanuél, aki az addis-abe-bai falasa-iskola igazgatója.

A gondari falassák nagy örömmel fogadták az olasz kormány zsidó kiküldöttjét. Erről tanuskodik az a levél is, amelyet a falassák vezetője intézett Viterbohoz, amely élesen rávilágít az abesszini zsidóság életére. „Mióta az olaszok elfoglalták Abessziniát, a zsidók új vezetőit kaptak. Mi örömmel fogadtuk az olaszokat. A papok dicsőítő himnuszokkal, az asszonyok pedig „halál”-vel fogadták. Az olasz előkelőségek 115 Mária Terézia tallért adtak szegényeinknek. Mi megelégedettek vagyunk. Örömmel halottuk, hogy az olasz kormány egy zsidó kiküldöttet menesztett Addis-Abebába. Nem felejtjük el azt sem, hogy J. Feillovits maestro

harminc évvel ezelőti mennyit tett értük. Különösen örülünk, hogy nemsokára Gondarban iskola létesül. Kérjük, hogy gondoskodjanak arról, hogy gyermekünk ne legyenek olyan tudatlanok, mint amilyenek mi voltunk. Nem volt eddig senki, aki bennünket a héberre tanított volna. Most várjuk, hogy Ön bennünket visszavizsgáljon őseink tradíciója felé. Mi békében élünk. Én Blatta Taggá, aki jelenleg a falassák feje vagyok, abban a megfizetetésben részesülök, hogy Önt üdvözöljem. Amit mi írunk, azt az egész nép nevében írom, a gondari összes zsidóság beleegyezésével.”

Eddig szól a levél. Viterbo ügyvéd és Maestro Emanuel azóta már Gondarba vannak. A rossz utak miatt, utjuk igen bűrülményes volt. Viterbo több havi ott tartózkodás után, visszatér Olaszországba és jelentése alapján fogják megszervezni a falassák hitközségeit és további kulturális kiképzésüket.

A kurdisztáni zsidók még ma is a „targum” nyelvén beszélnek

Dr. Fischer jeruzsálemi tudós beutazta egész Közép-Ázsiát, ahol zsidókat keresett és talált. Így Kurdisztánban is járt, ahol rájött arra, hogy itt a zsidók, még ma is, arameusul beszélnek egymás között. Ők maguk ezt a nyelvet „l'sejn targum”, vagy a számzsidóság nyelvének, „l'sejn hagolász”-nek nevezik. Az arameus nyelv, valamikor a zsidóság népnyelve volt, amelyet az is bizonyít, hogy a Tórát, arameus nyelvre is lefordították és a Talmud nyelve is ez. Ez az oka annak is, hogy például, a „kaddis” imát még most is arameus nyelven mondják el.

Babiloniában egészen a XI. századig, tehát a gaoni korszak alatt ezen a nyelven beszéltek. Azt hitték, hogy ezen a nyelven sehol sem beszélnek, már a világon. Most kiderült, hogy Kurdisztánban mégis ez a nyelv járja a zsidók között. Perzsia, vagyis ahogy most nevezik: Iran-nak egyrésze Kurdisztán, amely hatalmas hegyekből áll. Minden falu, egy egy törzs és minden faluban lakik egy-néhány zsidó család. Ezek a törzsfőnökök általában alá helyezik magukat és ennek folytán nagyon megalázott társadalmi helyzetben vannak. Mivel szétszórtan élnek, nincsenek valósi intézményeik, tudatlanok. Szigorúan tartják a szombatot, a circumciziót, az ünnepeket és a kasruszt. Vannak rabbijuk, — chachamok — akik bírják a falvakat és legfontosabb teendőjük az, hogy mindenféle amuletteket írnak, sorscédulákat „gajrolajsz” betegségek, rossz álmok, rossz szem ellen. Tudatlanok és babonások, Alacsony fizikai munkát végeznek, iparosok, tutajosok, tímárok.

Dr. Fischer, egy Amadia nevű helység mellett 30 autoutat csináló muntást talált akiket hosszú szakállukról és cicseszorjakról, amelyek kilógtak, ismert meg. Üdvözölte őket és kiderült akkor, hogy héberül is beszél egynehány közülük.

Különbén ez az Amadia nevű helység igen nevezetes esemény színhelye volt a XII. században. Ott lépett fel, egy David Alroy nevű álmissiás, aki onnan vonult fel Jeruzsálem elfoglalására. A mozgalom rendkívül sok izgalmat és kellemelenséget okozott az akkori zsidóságnak.

Ennek az álmissiásnak történetéről híres regényt írt. Disraeli, vagyis Lord Beaconsfield, Anglia multszázadbéli híres zsidó miniszterelnöke. Lechezkül próféta könyvének első fejezetében azt olvassuk, hogy az Örökkévaló megnyilatkozott neki, Kevor folyója mellett. Ez a folyó is Kurdisztánban van, ahol a próféta sírhelyét is mutatják.

Nochum prófétáról azt mondják, hogy Elkosból való. Ez a helység pedig Mosszul mellett van, ehova Sovausz kor zarándokának. Kiruk városában pedig Dánlenek és három társának, Chananjonak, Misoének és Azarjonak sírjait mutatják. Egy Szandor nevű faluban mezőgazdasággal foglalkoznak, összesen 18.000 kurd zsidó él ezen a területen.

HIREK

Naptár 5697

„Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Péntek: Adar 1, febr. 12. Ros Chodes, 2-ik nap

Szombat: Adar 2, febr. 13.

Heti szidra: תרומה

Heti háflóra: וה' נתן חכמה

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.28

gyertyagyújtás 5.38

istenülszót kezdete 5.50

Szombat befejezése 6.43

Antiszemitizmus

Iris: Karin Michaelis

Kötelességemnek tartom, hogy minden gondolkodó és érző embert lebeszéljek az antiszemizmusról.

Azt hiszem, keresztény asszony létemre alkalmas vagyok arra, hogy erről a témáról írjak, hiszen gyermekkorom óta zsidók között nevelkedtem. Már irtam erről a témáról, de most szívesen írok újból azok számára, akik akkori cikkeimet nem olvasták. Mikor kisleány voltam, egy jüditüldi városkában jártam iskolába, ahol a tanuló egyharmada zsidó kisleány volt. Ők voltak a legkedvesebbek, legtehetségesebbek és legéletrevalóbbak. Szegények voltak, mint én. A középiskolákhoz tartoztak. Iskolábelmítől kezdve szívembe zártam a zsidókat. Nem is tudom elképzelni, hogy ki tudná kiadni a zsidószeretetet a szívemből. Iskolatársaim által megtanultam, hogy milyen a zsidó otthon, a zsidó nevelés, a gyermek és szülő viszonya. Nagy hatást tett rám annak felismerése, hogy a szülők minden büntetés és fenyegetés nélkül nevelik gyermeküket. A gyermek mindig jókedvű volt. A zsidó szülőket az egész városban tisztelték. Sohasem történt meg, hogy a zsidó familia megtagadta volna a szegény keresztények segítségét. Sőt. Gyermekkori megfigyelésem később állandó megerősítést nyert. Európai és amerikai életem alatt mindig találkoztam zsidó barátokkal, akik boldogok voltak, ha az akadályokat, amelyeket a sors elém dobott, eltakarították utamból. És mindez még akkor történt, amikor még nem volt nevem, nem voltam híres.

Természetesen nem akarom azt állítani, hogy a zsidók sohasem követnek el hibákat. Mert ki nem követ el hibát? Én azonban azt tapasztaltam, hogy a zsidók szívesebben színek segítségemre, mint mások. Gyakran kaptam ajándékot, amikor ez az ajándék szinte áldozat volt részükről. Különösen Németországban és Ausztriában tapasztaltam ezt. Németország és a német keresztények örökké hálának kellene, hogy legyenek a német zsidóknak azért, amit a háború alatt érttek tetteik. Láttam zsidó anyákat, akik istápolják a keresztény szomszédait, pedig saját gyermeküktől vették el a táplálékot. Láttam 1917-ben zsidó családokat, akik kisebb lakásba költöztek, hogy keresztény ismerőseiket tárogathassák.

A zsidók, akik a harctéren voltak, ugyanúgy harcoltak, mint a többiek. Odaadták életüket, mert a háza így kívánta.

Láttam zsidó orvosokat, akik a hátakon cipelték százsámra a sebesülteket a vöröskeresztes vonathoz. És láttam egy zsidó orvost, aki beteg volt, de gyógyított és aki gyógyítás közben halt meg. És ennek az orvosnak a felesége, aki ápolónő volt, saját maga ázott sirt férjének a harctéren.

A lelke legelrejtettebb rekeszében sincs hely az antiszemizmussal számára. Hol lennének mi zsidók nélkül? Nem nekik köszönhetjük a kulturánkat? Nem nekik köszönhetjük a vallásunkat? Ótestamentumunk nem az ő testamentumuk? Vagy talán tévedek? Van talán egy külön testamentum a zsidók és keresztények részére? A zsidóság a föld sója. Azt hiszem, ez a legáltalános és a legszébb hasonlat. Nem is tudok elképzelni kultúrországot zsidó nélkül. A zsidóknak erejük, moráljuk és szenvedélyük van. Nincs nagyobb igazságtalanság, mint az antiszemizmus.

— Dráma a horogkeresztről egy londoni színpadon. London. A Westminster Theatre ban érdekes darabot játszanak. Horogkereszt a címe és szerzője Miss Sally Carson, egyike Anglia legismertebb írónőinek. A dráma ezt a milliót állítja a nézők elé, amelyben a német horogkereszt mozgalom megszületett. Egy bajor család áll a darab középpontjában. Lexa a leány jegyben jár egy fiatal zsidó orvossal. Helmy a fivére valami jelentéktelen állásban tengeti életét. Amikor a nácizmus uralomra jut, a zsidó orvos édesapját egyenlőtlen, az orvos pedig teljesen kenyér nélkül marad. Minden megváltozik a szerelmes pár körül. A fivér náci lesz. Lexa apja fájdalmas kiábrándultsággal nézi az eseményeket. Csak Lexa áll szilárdan a lábán. Jegyesével együtt megszönik, szökni akarnak, de nem kapnak utlevelet. Éjnek idején át akarnak szökni az osztrák határon. A határőrök azonban észreveszik és sortűz vet véget a két szerelmes tragikus életének. A dráma nagy sikere van.

— Jó kereskedő családból való, 27 éves, éreltséglizett, fess, művelt és házas, ír, urileány, 5—600.000 lei hozománnyal férjhez menne olyan intelligens fiatalemberhez, kinek megfelelő hozománya van. Közlebbi megteudható „Julius” agenturánál, Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

— Oxfordban fejlődik a cionizmus. Oxford. Az oxfordi zsidóság, zsidó egyesületekbe tömörült. Kezdetben külön dolgozott a cionista szervezet, de azután egyesültek. A zsidó élet szombaton, a templomban kezdődik. Vasárnap reggel héber kurzusok vannak és utána vitacsoportok alakulnak, amelyek zsidó problémákkal foglalkoznak. Vasárnap este előadások. Legutóbbi szemszterben hallgatták, prof. Brodeczkyt, Galit Daganitól, és Dr. Herz-ét, a brit birodalom főbíráját. Az egyetemre járó ifjak közül, a legtöbb erősen antiszimiláns, mert olyan környezetben nőttek fel. De vannak kivételek is. Legérdekesebb amikor ezek a távolálló fiatalok megismerkednek a vitacsoportokkal a zsidó problémákkal. A legtöbb vita a cionizmus jegyében folyik.

— Előkelő családból való, hibáján kívül elvált, gyermektelen, 27 éves, ír, csinos és művelt urinő, kinek ingatlanban és készpénzben mintegy 450.000 lei vagyon van, férjhezmenne kisebb existenciósuri emberhez is, kinek a család esetleg jobb elhelyezkedéshez jutna. Megbizott „Julius” agentura, Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

— Lord Melchett komoly intelme. Arra a hírre, hogy az angol kormány a közlebbi napokban el akarja zárni Palesztinát a zsidó bevándorlás elől, Lord Melchett a következő sorokat tette közbe a Timesben: Felhívom az angol kormány figyelmét a következőkre: Ha Nagybritannia meg akarja oldani a zsidókérdést, akkor vagy meg kell nyitni teljesen Palesztinát a zsidó bevándorlásra, vagy pedig el kell érnie, hogy Középeurópában a zsidók üldözése megszűnjék. Ma az európai diplomácia ezt a kényes kérdést állandóan kerüli. De ha egy üstöt oda tesznek a tűzre, akkor nem lehet rajta hagyni a fedelet ilyen sokáig.

Ei vagyok ragadtatva a „Gastro D.” hatásától a gyomorfájdalmak ellen...

írja nekünk G. N. Sorocából, Strada N. Titulescu 7.

A „Gastro D.” gyors hatású görcsös fájdalom esetében jól ismert mindazok, akik használták. Egy fél pohár vízben egy kis kanálnyi „Gastro D.” 10—12 perc alatt a leghevesebb gyomorfájdalmakat is megszünteti, 12—15 perc alatt pedig lecsillapítja a legerősebb epe- és veserohamokat. A legnagyobb értéke azonban abban rejlik, hogy nemcsak a fájdalmat csillapítja, hanem magát a betegség okát gyógyítja és helyreállítja a szervezet normális működését.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, București, Calea Victoriei 124.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

— Windsor herceg könyvet ír a zsidók védelmében. A newyorki Universal Service című sajtószolgálat jelenti Bécsből: Edward Windsor hercege elhatározta, hogy könyvet ír az üldözött zsidóság védelmében. Báró Roitschild Jenő hatalmas könyvtárát rendelkezésre bocsátotta a volt angol királynak és céliből. A volt uralkodót főképp az indította erre az elhatározására, hogy az entzesfeldi Roitschild-kastélyba szöszével kapta a gyalázkodó leveleket különböző náci elemektől, a melyben súlyosan kárhozták azt, hogy a Középeurópában ma egy exponált zsidó család védésszeretettel fogadja el hetek óta. Ezek a levelek arra indították a volt angol királyt, hogy tüzetesen foglalkozzék a zsidó kérdéssel és áttanulmányozza a filozofia és antiszemita irodalmat. Mint az „Universal Service” illetékes helyről jelenti, Edward herceg könyvében rá fog mutatni arra, hogy a zsidók milyen szolgálatakat tettek az emberiségnek közgazdasági, irodalmi és technikai téren és meg fogja bélyegezni azt az igazságtalan irgatóst, mely ma Középeurópában a zsidók ellen folyik.

— Clujon, ha jól akar étkezni, akkor keresse fel az ardeali zsidóság által legjobban látogatott Mátyás orth. kóser éttermét. Calea Regele Ferdinand 33 sz. Uránia palota.

— Wienben Joint konferencia volt az American Joint Distribution Comae európai igazgatójának Dr. Barnhara Kohn-nak elnöklésével. A gyűlésen résztvettek a „Council for German Jewry” és a „Hias-Ica-Emigration Association” és az „Auswanderungshilfskomité” megbízottai is. — A kivándoroltak helyzetét tárgyalták, akik Ausztriában, Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Lengyelországban és Olaszországban telepedtek le. Egyidejűleg az American Joint Reconstruction Foundation gyűlése is lezajlott Dr. Bernhard Kahn részvételével, amelyen a vezérigazgató Dr. Louis Oungre elnökölt.

— Vilnai svász, jó állapotba, megvételre kerestetik. Cím: „Balkirs” Brasov, Str. Voev. Mihai 3.

— Beretvás pasztilla a legmaka-csabb fejfájást is elmulasztja.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

Megnyílt

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,

Str. Lipscani 7.

Sococ hátamögött, Postavámmal szemben.

Elsőrangú erdélyi konyha

Perzsaszőnyögei, gyapjufonalakat bizalommal

Schulhof Emilné-től vegyen

ORIENT

Szövőiskola Oradea Str. Ep. Clorogariu 14.

Szakszertű szőnyegjavítás! Állandó tanfolyam!

— **Vannak zsidó atomok is?** A Berlini egyetemen az atomelméletről tartott előadást Stark dr. professzor. A Berliner Tagblatt ismerteti az előadást, amelyből megtudjuk, hogy Stark professzor új atomelméletet állított fel, melyet filmen is bemutatott. Az előadónak az az elve, hogy zsidó fizikusok nézeteit és dogmáit nem szabad átvenni. Ezért elmélete szerint az elektron nem gömbalaku, hanem csavarmenet alakú. Ellentétben nyilatkozott a zsidó befolyásról, amelyet a fizikára hatottak és még a kiváló nemzsidó fizikusokra is hatással voltak, mint Plack, Bohr, Leue, Schrödinger és Heisenberg. Néhány fizikus, hogy érvényesülését meggyorsítsa, még zsidó női is vett feleségül — mondta az antiszemita fizikus.

— **Esküvőket vállalok napi árban.** Szigorúan orth. kóser. Salamon Izidor Halmeu.

— **Brunschwig asszony a pápánál.** Róma. A műszaki oktatás nemzetközi kongresszusát tartják Rómában. A kongresszus francia küldöttsége látogatást tett Pacelli bíboros vatikáni államtitkárnál. A küldöttségben részt vett Brunschwig asszony is, aki a francia kormány nevelésügyi államtitkára.

— **Dr. Leonárd Stein képviselője.** London. A Jewish Agency jogügyi szakértője, az ismert zsidó ügyvéd, aki legutóbb nagyszerű beszédet tartott Palesztinában, a királyi bizottság előtt, képviselőjelöltséget vállalt a Whitechapelben, ahol most új alsóházi választás lesz. A liberális párt jelöltje **Leonard Stein** dr. akinek jelöltségét Sir John Simon belügyminiszter támogatja.

— **A gyűjtőtáborok örök foglyai.** Himmler, a véadosztály parancsnoka egyik beszédében kijelentette, hogy a gyűjtőtáborokban ez idő szerint még fogságban levő emberek, főleg zsidók és félzsidók, minden bűnre kapható csaforna-emberek. Majd kijelentette: „Ezeknek az embereknek a gyűjtőtábor kapui sohasem fognak megnyílni. Németországot örökre meg kell szabadítani tőlük. Angol lapok megállapítják ennek a beszédnek a kapcsán, hogy a gyűjtőtáborokban még ma is sok olyan embert tartanak fogva, akiket a mai uralom kezdetén fogtak el és kétségbeesztő azoknak a zsidóknak a helyzete, akiket a frank városokból Streicher parancsára küldtek a koncentrációs táborba. Minden lépés a kiszabadításukra eredménytelen maradt. Mutschmann szász helytartó is vonatkozik, hogy a szász gyűjtőtáborban levő zsidókat kiszabadítsa. Amennyiben ezek a zsidók a bejor és szász gyűjtőtáborokban még élnek, úgy testileg és lelkileg is csak árny-emberek. Azok közül a „visszatérők” közül, akiket gyűjtőtáborokba zártak, még ma is sokan ott vannak. Kezdeiben kiengedték azokat, akik huszonnégy órán belül készek voltak elhagyni az országot. Ma azonban régi foglyokra már nem alkalmazzák ezt az elvet.

— **Vidám történet a Stürmeréről.** Az egeri (Csehország) csendőrség letartóztatta Schwendner Gusztáv asztalost, aki a Stürmer című lapot olvasta. Kabátzsebében is találtak néhány oldalt a Stürmerből. Minthogy a Stürmer Csehszlovákiából ki van tilva, az asztalos bíróság elé került kitiltott sajtótermék olvasása miatt. Az Egerer Zeitung a tárgyalásról ezt írja: Miután a vádlott eskü alatti vallotta és ezt a tanak is megerősítették, hogy a Stürmert nem olvasásra akarta felhasználni, hanem egészen más célokra és minthogy a Stürmer papírjának a minősége emellett szól, a bíróság a vádlottat felmentette.

Fogászati rendelő

S. Káhn

București, Str. Bibescu Voda 24

Telefon: 30.875

Rendel: d. e. 8-tól este 8-ig

Nedves, esős évszakban szedik áldozataikat a járványos betegségek.

Használja rendszeresen a kellemesen illatosított

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalett-szappant, megvédi **fertőzések** ellen.
Vigyázzon **nehogy utánzatokkal** kiszolgálják!

— **Sechita botrány Londonban.** London. A Board of Sechita, amely a vágások kórságára felügyel Londonban, azt észlelte az utóbbi időben, hogy egy plakát jelent meg a londoni zsidó negyedben, melyeken egy állítólagos „chief rabbi” megengedi, hogy olyan helyekről vásároljanak húst, amelyet ászaroltak. A plakát három rabbi nevét is hozza, akik alá voltak írva az engedélyen. Most kiderült, hogy az egész plakát hamisítvány, illetőleg a rabbik aláírása nem valódi. Ezzel kapcsolatban a rabbik tiltakozó levelet írtak a Board nak, amelyben kereken megcáfolják azt, mintha ők bármilyen aláírást is adtak volna. A hír őrlást feltűnést keltett a londoni zsidó körökben és nagy polemika folyik az állítólagos chief rabbi manipulációja körül.

— **A palesztinai munkáskonfliktusok.** A Histadrut 300 szervezett tagja, akiket egy építkezésnél állítottak fel, ahol revizionisták dolgoztak, a rendőrség által széjjelszóratlak. A Histadrut 11 tagját letartóztatták, köztük négy olyat is, akik megsebesültek. Ezzel szemben 17 revizionista, akiket nem akartak felvenni politikai beállítottság miatt, a tel-avivi kikötőben, megpróbálta a kikötőparancsnokság tjtáját betörni. A rendőrség befogta őket.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben

KATZ orth. kóser **restaurant**

București, str. Carol 32. I. emelet.

— **Hamis statisztika a Blum kormány zsidó tisztviselőiről.** Páris. Néhány héttel ezelőtt a „Gringoire” című párisi jobboldali lapban, statisztika jelent meg, a francia kormány zsidóvállású kabinetfőnökeiről, amelyeket mint „megdöbbentő” adatokat közli. A statisztikát természetesen átvették az európai jobboldali lapok, mire az „Univers Israélite” című párisi zsidó lap, közli a tényállást, amely természetesen homlokegyenest ellenkező a „Gringoire” adataival. A lap a következőket írja: A „Gringoire” statisztikája hamis. A cikkben 32 nevet soroltak fel, mint miniszteri főtitkárságokat. Ezek közül 12 nem zsidó, 6 egyáltalán nem tagja egyetlen miniszteriumnak sem és soha semmilyen miniszteri kinevezést nem nyert. Marad tehát 14 zsidó miniszteri főtitkárság. Minthogy pedig a francia kormány összes miniszteri kabinetfőnökeinek száma 267, tehát ezek között nyugodtan lehet 14 zsidó is.

— **Új törvényt hozott a prágai parlament a cseh és morvaországi zsidó hitközségekről.** Prága. A parlamentben nemrégiben tárgyalták a cseh és morvaországi hitközségek újjászervezéséről szóló törvényt. Az előadó **Dr. Angelo Goldstein** zsidó képviselő volt. A törvény új alapokra fekteti cseh és morvaországi zsidó hitközségek közigazgatását. A prágai hitközséget egyesítette a törvény. Az erre vonatkozó indoklás a következőképpen szól: „A prágai hitközség a legfontosabb kulturális és jótékonyági feladatokat teljesíti. Ez a hitközség folyton veszít tagjaiból, mert más városrészekbe költöznek, ahol ezáltal más hitközség tagjai lesznek. Ezáltal az anyahitközség elszegényedik és nem tudja feladatait teljesíteni. Ezért a parlament határozza el, hogy Prága területén levő hét hitközséget egyesít, illetőleg beolvasztandók a régi hitközségbe”. A törvényjavaslatot a képviselőház teljes egészében elfogadta és törvényerőre is emelkedett.

— **Amiért zsidónak nézett három embert.** Berlin. Preuss Georg 38 éves berlini lakost öt havi fogházra ítélték, mert az uccán durván meglámádott és sértegetett három járókelőt, akiket zsidónak nézett. Kiderült, hogy az egyik a berlini iraki követség, a másik kettő pedig két török állampolgár. Egyik sem zsidó.

— **A jeruzsálemi egyetem képviselője a holland közoktatásügyi miniszternél.** Haag. Prof. A. Fränkel és Dr. Kurt Kanowitz a palesztinai egyetem képviselői felkeresték prof. Dr. J. R. Slotemaker de Bruine közoktatásügyi minisztert. A miniszter behatóan érdeklődött az egyetem munkája felől és mély szimpátiájáról biztosította az egyetemet, amelynek munkája különösen érdekli.

— **A halálra ítélt arabok ügye az angol alsóház előtt.** London. D. N. Fritt képviselő interpellációt intézett a gyarmatiügyi miniszterhez, amelyben azt kérdezte, hogy a statáriális rendelet értelmében halálra ítélt fiatal nablusi arabot: felterjesztettek-e kegyelemre? S ha igen megtette a kellő intézkedést a gyarmatiügyi miniszter, hogy a béke érdekében a főkormányzó megkegyelmezzon. **Ormsby Gore** miniszter válasza: Nem tudom, melyik ügyre céloz a képviselő ur. Azt tudom, hogy számos büncselekmény miatt, amelyet a múlt évben elkövettek, folyamatosan vannak ügyek. Nem késtem, hogy a főkormányzó mindent el fog követni, hogy ne izgassa kedélyeket, újabb ítéletekkel. Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy a halál ítéleténél jóváhagyta Ibrahim el Nuri terrorista ítéletét, akik akkor fogtak el, amikor fegyveresen szembeszállt az angol fegyveres haderővel.

— **Zsidó orvos kezelte a holland trónörökösöt.** Lemberg. Krynican, a legyel téli fürdőhelyen töltötte nászujánának egy részét Julianna holland trónörökös, ahol influenzában megbetegedett. A beteg trónörökösöt, **Dr. Melidista** zsidó orvos kezelte, aki a sosnovitzai cionista szervezet elnöke és aki vélellenül Krynitzán tartózkodott.

— **Kezdődik a turistaszézon.** Jeruzsálem. 350 amerikai turista érkezett az országba, köztük sok zsidó. Egy Canadian Pacific társaság által szervezett utazás ez, amelynek arab úgynökei vannak az országban, akik a zsidó helységeket, zsidó közlekedési eszközöket egyszerűen bojkottálják.

— **Légiforgalom Palesztinával.** Róma. Az „Ala Littoria” olasz repülőtársaság rendszeres forgalmat indít a tavasszal Brindisi-Haifa között. Az utat nyolc óra alatt teszi meg a gépek. Valamennyi polgári repülőgépnél a lyddai repülőállomást fogják használni. Ez lesz a közelkelet legnagyobb légtitkődjé. 2500 dunum területtel, kétszer olyan nagy, mint az alexandriai repülőállomás.

— **Decemberben összesen 753 zsidó érkezett Palesztinába.** Jeruzsálem. Hivatalos kimutatás szerint december hónapban összesen 753 bevándorló érkezett, ezek közül 85 tőkés, akik 1000 fontnál többet tudnak felmutatni.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvízzel. Kívánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné Kármel-pansio (Andrassy-ut 43)
Telefon: 12-89-67.

vagy Oradean özv. Strasser Ignátné
Str. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

TROCKY

Mi történtek Oroszországban? Ez a kérdés zgalja ma a legszélesebb újságolvasó tömegeket, ellenséget és barátot egyaránt. Hogy azonban mi van az események mögött, azt igen kevesen tudják. Nem azért mintha a kérdés gyökeret tudva volna, hanem inkább azért, mert mindkét oldalról szenvedéllyel nyulnak a tények bírálatahoz és az indulat legtevésebbé alkalmas arra, hogy tárgyilagos képet lessen a dolgokról. De még az avatlatlanok is tudnak és látnak annyit, hogy az események mögött egyetlen ember hatalmas porréja rajong. Ő az a dördülő el legutóbb már másod ízben a GPU bíróságon a legyverek, hogy kioltásuk azok életét, kik sorsukat és hitüket hozzájárította. Az ő nevére idézte az állam ügyész, mikor halált kért a vádlottak fejére és közveve ő idézte elő azokat, a kétségtelenül ideges állapotokat, amely ma Oroszországban hadrozza a kedélyállapotokat és szerie az egész világon zavarokat idéz elő az eszme hívei és ellenségei között. Ki hát ez a Trocky, akitől Európa államai és még a tengerentúli országok is félnek és nem akarnak neki menedéket adni, aki egy évtizede immár, hogy az orosz forradalom után a száműzetés kenyerét eszi és élete alkonyán íme újra lázba hozta nemcsak az orosz glóbuszt, hanem az egész világot ahol újságot olvasnak és ismerik nevét? De hol nem ismerik Trocky Leót?

Egy mozgalmas pályafutás

Trocky Leó, apja házában Bronstein Leó nevére nyerte és csak jóval később az illegális munkásmozgalomban vette fel a Trocky nevet. 1879-ben született, szülei gazdag kereskedők voltak, de már kora ifjúságában beavatkozott a politikai mozgalomban és tanvímenyozni kezdte Marx és Engels tanait. 21 éves, mikor a cári cseka politikai tevékenysége miatt első ízben börtönbe, majd Szibériába száműzték, de 1902-ben külföldre menekült. Svájcban ismerkedik meg Leninel, aki rendkívül nagy hatással van rá, mégis, mikor később az orosz szociáldemokrata párti kettészakad; menszviklekre és bolseviklekre, Trocky Leninnel szemben foglalt állást, de aztán szembekerült a menszviklekkel is. Izgékony szelleme nem tudta elfogadni egyetlen párti keretelt sem, melyeket túl szűknek talált és csapongó intellektusa olyan eszmények felé tört, amelyeknek nem kedvezett idő és történelem. Az 1917-es orosz forradalom idején azonban újra lívidálta egyéni teóriáit és teljes szívvel és lelkesedéssel csatlakozott le a bolseviklethez és igen jelentős része volt abban, hogy a forradalom éveiben a kommunista párt megtudta ragadni és később megtudta tartani a hatalmat. Nevéhez fűződik a vörös hadsereg megalapítása, bár a kezdeti években mint külügy népbiztos képviselte a szovjeteket.

A forradalom első stádiumában, amidőn az orosz faljban még ott égelt a közeli pogromok zsidóellenes hangulata, Trocky maga is kétségeit hangoztatta Lenin előtt, vajjon alkalmas-e zsidósága miatt arra, hogy az orosz katonák legfőbb parancsnoka legyen? De Lenin hajhatalan maradt és ragaszkodott Trocki munkájához, meri felismerie szervező zsenijét és ismerie átfogó koncepcióját is. Maga mondta el később, hogy abban az időben a vörös hadseregben Trocki nevével izgattak a megalakult szovjetek ellen és arra akarták rábírní a tisztikart és a legénységet, hogy ne engedelmeskedjenek egy zsidó parancsnak. „Leráztátok a cári igáját — mondották az ellenforradalmárok — hogy most magatokra vegyétek a zsidók igáját?” A vörös hadsereg azonban fanatizálásig szerette Trocky-t és még a leg-egyszerűbb katonák is így utasították el az

érveléseket: „Mit, hogy Trocky zsidó? Nem, Trocky a miénk!”

Az örök fantáziája

A világháborút e közben likvidálták és az orosz forradalom is megállapodott. Megkezdtek, mint szerie az egész világon az építés munkáját.

A szovjet urai maguk is belismerék, hogy tapogatózó lépéseket tesznek, kísérleteznek, mert egy soha—sem—volt—világ élére kerültek és csak elméleti támasszuk van, de a gyakorlat próbája még nem igazolta kísérleteiket. Marx és Engels tanai, főként a kapitalista gazdasági rendszer bírálataival és törvényeivel foglalkoztak, eszméletük ugyan felvázolták az eljövendő szocializmus alapjait is, de tartózkodtak attól, hogy aprólékosan, az élet ezernyi megnyilvánulását tekintve, megszabják a jövendő államának törvényeit és életének módját. Nem teheték ezt, mert senki sem láthatja előre, hogy egy megváltozott élet, megváltozott követelményei, erkölcssei, törvényei és jogai, milyen konkrét alakulást vesz és melyek lesznek azok az erők, amelyek visszahatnak alakulására.

Trocky nyugtalan szelleme a szovjet berendezésének kérdésénél szenvedett először csorbát. Leninék ugyanis bár őket is világorradalmi eszmék hevítették, tudomásul vették a tényeket és pedig azt, hogy egyelőre csak Oroszországban sikerült a munkásosztálynak megragadnia a hatalmat és a megragadott hatalomban igyekeztek be lá rendezkedni. Trocky ellene volt, minden tervszerűségnek, minden előrelátásnak, mert tagadta azt, hogy Oroszország egyedül, a világ dolgozóinak támogatása nélkül megtudja valóslítani, fel tudná építeni a szocializmust. Amint egy városnak egyetlen uccájában, vagy kerületében, nem lehet szocializmus, mialatt a többi kerületben és uccájában tökéletes rendszer az uralkodó, aképm nem lehet a világ egyetlen államában sem felépíteni a szocializmust, ha a világ többi országaiban a munkásosztály nem ragadta meg a hatalmat. Ez Trocky politikai hitvallása.

Világorradalmi koncepció.

Mi tehát a teendő? Trocky egy pillanattal sem tagadta, hogy mire gondol. Oroszország mellett arra gondolta, hogy berendezkedjen a hatalomban, amely ugy sem fog számára sikerülni, gondoljon inkább arra, hogy világforradalmi helyzetet teremtsen és a forradalom tanító mesterének tanai szerint, segítse hozzá a dolgozókat a hatalom birtoklásához. Csak ezután, ha az egész világon felgyulnak a forradalmi lángok, néhet Oroszország befelé és építheti meg, változva a világ többi dolgozóival a szocializmust. Trocky a párt kongresszus elé terjesztette tervét, de ott leszavazták. Nyugtalan szelleme, mely elsklött a mindennapok valósága mellett, azonban nem nyugodhatott és ő akit egész életén át megszokta az illegálitást, most újra illegális pártot szervezett, hogy így kaphassa kezébe a hatalmat. A szervezkedését leleplezték, így került Trocky újra szibériai száműzetésbe, hová most már nem a cár, hanem egykori elvtársai küldték. Rövid idő után azonban a szibériai száműzetést elidőlték és megengedték neki, hogy tetszés szerint bármelyik külföldi országba térjen. Így hagyta el Trocky azt az országot, amelynek megalapításában hervadhatalan érdemeket szerzett, de amelynek berendezkedése ellen utóbb illegális mozgalmat szervezett.

Külföld dobálózik az emigráns Trockyval

Trocky világorradalmi teóriáit tekintve

érilhető, ha nem szívesen látta egyetlen polgári berendezkedésű állam sem határal közt. Trocky ugyanis olyan szuggeszív egyéniség, szóközi készsége olyan lenyűgöző, hogy ennek volt köszönhető az az emberfeletti siker is, amellyel a szovjet szolgálatába tudta állítani a forrongó tömegeket. Azóta is — 1929 óta — szüntelen hánykolódik az európai és tengerentúli kontinensek között és ép most Mexico vendéglátását élvezi, de ott is csak úgy, hogy 15 fegyveres őr vigyáz éjjel és nappal hajlékára és meg van fosztra az egyéni szabadság legcsekélyebb jogától is.

Trocky és a zsidókérdés

Trocky egész politikai pályafutása alatt tagadó álláspontra helyezkedett a zsidókérdéssel szemben. A teljes asszimilációval azonosította mindig magát és azt tartotta a zsidó tömegek szempontjából is egyedül célravezetőnek, ha felszívódnak a befogadó népek közé. A zsidókérdésről sohasem nyilatkozott szívesen, mert mindig érezte, hogy e pontnál nem tud önmaga számára sem elfogadható és megnyugtató feleletet adni. Ha azonban sikerült állásfoglalásra bírni, akkor is elvetelte a zsidókérdés nemzeti alapon való megoldását.

Trocky revidálja álláspontját

Röviddel-ezelőtt újra megírt a jég és Trocky-t sikerült megszólaltatni a zsidókérdést illetőleg is. Ezúttal belmerle, hogy tévedett a zsidóság helyzetének történelmi megítélését illetőleg és maga is úgy látja, hogy egy nép nem élhet saját terület nélkül. Igaz, ezen az eszmén alapszik a cionizmus is, — mondotta — de nem hiszem, hogy a cionizmus a zsidókérdés megoldásához vezetne. Erre mutatnak a megisméltő zsidó arab villongások. A szabad, önkéntes vándorlások — hite szerint — csak a szocialista társadalmi rendben képzelhető el, viszont akkor nem lesz szükséges a vándorlás, mert likvidálják majd az antiszemitizmus okait és gyökereit. A szélső zsidó tömegek, ha külön közösségekben akarnak élni, bizonyosan fognak találni elég nagy és gazdag területet a nap alatt egy szocialista terengazdaság alapján teremelt rendszer keretében — fejezte be Trocky erre vonatkozó nyilatkozatát. Amint látszik, konkrét megoldást most sem tud ajánlani, hanem a távoli jövőbe viszi át a zsidókérdés megoldását, noha az sohasem kieltott sürgetőbb megoldás jelé, mint épen manapság, amikor újra elborítja az egész világot az antiszemitizmus.

Tragikus finálé

Trocky, a nyugtalan idealista, eszmék sodrán keresztül jutott száműzetésének ahhoz a szakaszához, mikor a vadnyugat messzi mexi cói tájain is csak úgy adnak számára menedéket, ha fegyveres őrk veszik körül házáit. Így került a moszkvai vádlottak padjára szelleme, talán azért, mert híven kitartott régi teóriáit mellett és nem akart együtt menetelni az idővel, mely mértőidőszámaival túllépte Trocky-t és eszméit. De lehet, hogy azért, mert nyugtalan szelleme nem tudott beilleszkedni egy új világ miliőjébe, mely másnak mutatkozott, mint egykor azt ő emigrációs éveiben maga elé idézte . . .

Igy is, úgy is korunk legnagyobb tragédiája lett osztályrésze, mely olykor a legmagasabb csúcra vetette, hogy aztán a legvégső mélységeikig taszítsa. Sorsa, tragédiája, kicsit zsidó tragédia is, mert talajtalanlansága, gyökértelensége volt legmélyebb oka, hogy eszméit nem tudtak gyökereit verni és maga sem tudott sehol talajra találni. Trocky sorsa még nem teljesedett be. Ki tudja, végzeté mit tartogat még számára? . . .

— Madsukouban is izgatnak a zsidók ellen. Charbia. A német—j—pán megállapodás folytán vérszemek kaptak a komintern ellen megszervezett fehér gárdisták és ezért demonstrációkat rendeznek a zsidók ellen. A felvonulásokon nagy táblákat visznek, „Öljétek meg a zsidókat!” felírással. A városban lakó tíz zsidó család elbújt a pincékbe és a háztetőkre. A zsidók a város elhagyását tervezik.

PALESZTINA

A királyi bizottság Londonban

A nagy angol lapok jelentése szerint, nem lehet számítani arra, hogy a királyi bizottság rövidesen megtegye jelentését. Előbb még Londonban is fog kihallgatásokat eszközölni. — A „Morning Post” értesítése szerint, még most sem állapi ották meg a nyugtalanságok kiinduló okait és a megoldások tekintetében sem tettek semmiféle idelglenes előterjesztést. Tadják, hogy a nyugtalanságok csak idelg óráig szüneteltek, ameddig a bizottság Palesztinában időzött, de számítani lehet azok kitulajlásával. Lehetséges, hogy a jelentés nyilvánosságra hozatalával, várni fognak a koronázás utáni. A bizottság tagjai különben Sir Horace Rumbold kivételével valamenylen megérkeztek Londonba, Rumbold Egyiptomba maradt.

A „Daily Telegraph” jelentése szerint első tanúként Sir Herbert Samuel jelentkezett, ahit ki fognak hallgatni. A kormány a lap szerint felszólította a bizottságot, hogy slessen munkájával, mert tudnia kell annak eredményeit. A kormány igyekezni fog a megértést létrehozni a zsidók és arabok között.

Vladimir Jabotinskyt is ki fogja hallgatni a bizottság egy nyilvános ülés keretében s számos Londonban élő volt palesztinai főhivatalnokot és gyarmatügyi szakértőt. A Palesztinakormány a bizottság elutazása előtt, memorandumot nyújtott át, a királyi bizottságnak, amelyben, a zsidók által vázolt panaszokra ad kellő választ. Külön jelentés készült arról, hogy mit végzett a mandátus hatalom, az ország érdekében. Fauzi Kaukajl is emlékiratot nyújtott át a bizottságnak, amelyben megindokolja viselkedését a nyugtalanságok alatt. Az iraki komité amely a palesztinai arabok „érdekeit” védelmére alakult szintén emlékiratot nyújtott át, amelyben tiltakozik a mandátum és a Balfour deklaráció ellen.

Nem sikerült pokolgépes merénylet a Szentfal ellen. Jeruzsálem. Szombat délután bomba robbant a Siralom falánál, de károkat nem okozott. Három arabot letartóztattak, akiket a merénylet elkövetésével gyanúsítanak. Előtte való pénteken ugyancsak a Siralom falánál egy zsidót kövekkel megdöglasztak és megsebesítettek. A török zsidók temploma közelében ugyancsak kövekkel támadtak meg egy öreg zsidót. Az antizsidó bojkott propaganda miatt, két arabot egy-egy évre elítélték.

Arab források alapján a „Haarez” közli, hogy bizonyos változások nemcsak a palesztinai közigazgatásban lesznek, hanem a transjordániai közigazgatás tisztviselői körében is.

Elkészült az első repülőgép, amelyet a betarok készítettek. Galiban, a betarimok elkészítették az első repülőgépet. Ez alkalomból Tel Avivban nagy betar ünnepség volt, amelyen Rokeach polgármester tartotta az első üdvözlőbeszédet. Kijelentette, hogy Jabotinsky sokkal több figyelmet érdemel, mint amennyiben része van. Rokeach kijelentette azt is, hogy a palesztinai zsidóság minden elkésve csinál. A kikötővel is készen kezdtek, mert annak már régen készen kellene állni. Ha ez meg lett volna, akkor nem egy hajózási társaság részvényeit kellene lejegyezni, hanem egy repülő társaságét. Eddig a homokot hódítottuk meg, most már a levegőt is meg kell hódítani.

A tel-avivi városi tanácsban viharos ülések voltak, amelyen szóba került a házterek redukciója. A háztulajdonosok azt az álláspontot képviselték, hogy a jelenleg fennálló megállapodások maradjanak továbbra is érvényben. Ezt a javaslatot támogatták a városi tanács polgári beállítottságú tagjai, míg a baloldal erősen tiltakozott ellene. Mivel Chelouche távol volt, egyforma volt a leadott szavazatok száma.

Megerősödött a bojkott Syriában.

Jeruzsálem. „El Mokatam” egyiptomi napilap syriai jelentés alapján közli, hogy a zsidó áruk bojkottja az utóbbi időben erősödött. Hogy a bojkottot maradéktalanul keresztülvigyék, Damaskusban egy komité létesült, amelyik szigorúan figyeli, hogy kik vásárolnak zsidó gyártmányú árukat. A bojkottmozgalom élén a damaskusi egyetemi hallgatók állanak, akiket a többi főiskolai hallgatók is támogatnak.

A palesztinai munkapiac örvendetes javulásnak indult. A zavargások óta néhány nagyvállalat szélesítette keretét, az ország néhány pontján pedig új üzemek is létesültek. A palesztinai építés szállárd alapjára jellemző, hogy az év minden megpróbáltatásával ellenére, a gazdasági élet fejlődik, a zsidóság pedig számos területen terjeszkedik tovább.

A telavivi kikötőt május 19-én kezdték építeni. Akkor horgonyzott le az első hajó a telavivi strand előtt. A város nem volt berendezkedve kikötő-munkára. A Makkabi és a Hapoel uszói álltak munkába és szállították be a hajókról a csomagokat. Ma már a telavivi kikötő az ország egyik legjelentékenyebb zsidó nagyüzeme. A kikötő 600 munkást foglalkoztat, 110 munkás a ki- és berakodásokat végzi, 45 csónakos szállítómunkás a partról a hajóig, illetve a hajóól a kikötőben, ezen felül hivatalnokok, őrök, soffőrök. 150 munkás a Járkon medrének szélesítésénél dolgozik. Ma 18 bárka végzi a munkát a kikötőben. Rövidesen jelentékenyen növekedni fog a bárkaszáma és a foglalkoztatott munkások száma is szaporodik. A kikötő élénk tevékenysége számos életterem létesítését tette szükségessé. Rövidesen nagy szövetkezeti életterem épül a kikötőben, amely 15 munkásnőt fog foglalkoztatni.

A citrusexport elérte a 4 millió ládat, ami az össztermelésnek 40 százaléka. Az érdeklődés a palesztinai citrus iránt több európai országban növekedett. Svédország, Norvégia, Dánia és Finnország 80 százalékkal több narancsot vásárol, mint eddig, Hollandia 30, Románia 40, Németország 50 százalékkal rendel többet, mint a múlt évben. Az angliai export is emelkedett. Egyedül Lengyelországban rendeltek az idén a múlt événél kisebb mennyiséget. Az árak emelkedő irányt mutatnak. Különösen emelkedett az ára a palesztinai grape fruit-nek az angol piacon. Az utóbbi hetekben tomboló viharok ellenére, amelyek sok kárt okoztak a termelőknek, a termés kitűnő. A narancstermelők most a palesztinai piac fogyasztásának növelésére gondolnak. A termelők azzal a kéréssel fordultak a kormányhoz hogy emelje fel a külföldről exportált gyümölcsfélék vámját.

Bné Brakban két nagy gyárüzem épül. Az angliai nagy litografia és kartongyár, a Dasmith and Sonner cég, teljesen átépült palesztinai üzemé, mely eddig nagyon kisméretű volt. Az építkezési költségek több, mint 10 ezer fontra rúgnak. A gyár munkásainak száma nagyobb lesz, mint az építkezésnél most foglalkoztatott építőmunkások száma. Ugyancsak Bné Brakban új vattagyár építését kezdték meg. A szintén Bné Brakban lévő Dubak cigarettagyár, az ország egyik legnagyobb dohányüzeme, most új épülettel bővül. A szárny építési költsége 6000 font.

A kormány statisztikai hivatala az alábbi érdekes számokat tette közzé: Májusban a palesztinai bankok betétjei 17 millió 715.502 fontra rúgtak. Junlustól kezdve a betétek összege csökkenni kezdett, ami szeptemberig tartott. Októberben a bankbetétek összesen 14.440.146 fontot tettek ki, mintegy 32 ezer fonttal többet mint az előző hónapban. Ehhez az összeghez járul még az egyéb hitelszövetkezeteknél elhelyezett 2.642.053 font, amellyel együtt a palesztinai betétek végösszege eléri a 17 millió fontot.

Védőkezéssel
öblítsük torkunkat

DIANA

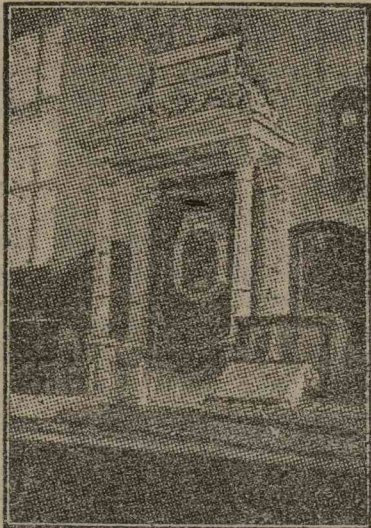
sósborssal

A gyarmatügyi miniszterium közli, hogy Sir Artur Wauchopa főkörmányzót nem a kormány hívta Londonba, ellenben egyszerű szabadságról van szó, amelyet a főkörmányzó Londonban tölt el. — A „Dawar” értesítése szerint Heron ezredes elhagyja helyét, a közegészségügyi osztály vezetését, mivel nyugdíjba megy. A nevelésügyek vezetője Pearl, egy angol kolóniára távozik. Április 1-ig marad hivatalában, amelyet nem egészen egy évig töltött be. — A Jeruzsálemi legfőbb bíróság döntése szerint, a kivételes állapot, a főkörmányzó rendelkezése értelmében felfüggesztett, ennél fogva minden irányú kilengés, amelyet 1936 szeptember 30 után követtek el, a rendes bíróság elé kerülnek. — Az „El Liwaa” jelentése szerint, Jeruzsálem környékén lovasított rendőrség fog szolgálatot teljesíteni. A Jericho—Jeruzsálem közötti utat lovas különítmények fogják őrizni. Ezzel szemben a kolóniákon levő rendőrség számát redukálták. — Jeruzsálemben egy évre ítéltek el egy arabot, aki egy arab kereskedőt arra akart rábírní, hogy ne vegyen többé zsidóktól árut. Az ítélet annak dacára elhangzott, hogy a panaszosnő később panaszát visszavonta. — Az „Islamia” arab újságot a hatóságok 14 napra betiltották. — A palesztinai sajtó jelentése szerint, a kincstár újabb jelentős jövedelmekhez fog jutni, mivel azokat a pénzeket, amelyeket olyan turisták tettek le, akik az országban maradtak: elkönfiskálja. Főképpen olyan nők kauciójáról van szó, akiket időközben palesztinai polgárok feleségül vettek és így az országban maradtak. — A Palestine Marine Trust, amint az Rokeach polgármester elnöklete alatt megtartott ülésen elhatározták, hogy az első emleztető által szerzett pénzt a következő célokra használják fel: 1. Utasok kihajózására szolgáló csónakok beszerzése. 2. Legalább 300.000 tonnányi áru kihajózásának lehetőségét biztosítani. 3. Legalább hárommillió láda citrusgyümölcsnek kiszállítására, a legközelebbi turista szezonban. — A palesztinai kormány nemrégben felemelte a buza és a liszt vámját, hogy ezzel kedvezzen a fellahoknak. Mivel ez az intézkedés nagyarányú áremelésre vezetett, a főkörmányzó rendeletére újra az olcsó vámok lépnek életbe. — A méhészek kongresszust tartottak Petah Tikvában. Erekben a jelentésekből kitűnik, hogy Palesztinában kerekben 15.000 méhkepiár van, amelynek tulajdonosai közül 62 százalék zsidó. — Artur Wauchope meglátogatta január 21-én Ras el Nakurat, ahol de Mariel francia kormányzóval együtt a szíriai határon felállított új határépületet avatta fel. Ez alkalommal másodszer látogatta meg Nahania kolóniát. Dr. Soskin, Josef Löwy, Meyer és Berrman. (utóbbi kettő kolonista) fogadták a főkörmányzót, aki megtekintette a kolónia valamennyi berendezését és a legnagyobb elismerését fejezte ki a kolónia fejlődése felett.

Az elődök által felépített és megalapozott

Sft-gheorghel régi hitközség intézményeibe új lüktető zsidó életnek kell költöznie

Sfántul Gheorghe február hó. Kemény hideg van, a havasok felől dermesztő szél fúj, még mindig nem adta ki mérgét a tél. Kicsi ardeali város Sfántul Gheorghe. A világ zsidóságának térképen nincsen nagy karikával jelezve, nem „centrum” nem történeti benn sohasem „világengelő” esemény, de már több mint 150 esztendeje, derék, dolgozó zsidó polgárok lakják. De nem is jelent a tömeg mindig értéket, sokszor egy kis tömörülés,

A sft-gheorghel zsinagóga
frigyszekrénye

amely igaz hittel dotgozik a zsidó tradíciók érdekében, a „végeken” mindig missziót teljesít.

Ha a sfántul gheorghel hitközséget és annak intézményeit tekintjük, ha kimegyünk a régi temetőbe, lájuk, hogy itt mélyen a múltba gyökerezik a zsidóság. Több mint száz esztendő sarkövek vannak a temetőben és érdekes kurlózum, hogy a Chevra Kadisa egyik perselyén egy kis réztábla van, amely az 5590 évről szól, tehát több mint száz esztendő.

Egy kis hitközség — nagy temploma

Kilencven család él most a kis városban. A hatalmas nagy területen, a város közepén van gyönyörű szép temploma és egyéb intézményei. A templom 1903-ban épült, dr. Neumann József jelenlegi budai főrabbi, sft. gheorghel-főrabbsága alatt. A hitközség akkori elnöke bold. emlékeztető Kupferschmid József, látszik nagy örökléssel úgy építette az örökérvé hajlékát, hogy az az ardeali zsidóság egyik legarányosabban kiképzett és legművészebb temploma legyen.

Öszi évi tóra van a Jókárban tartott zsinagóga frigylőjében, amelyek közül néhányan a kezszerekkel együtt múzeális értékűek. Villanyfelszerelése elsőrangú. Érdekes, hogy a főrabbi szószéke mellett, a frigylő két oldalán, a vezetőségnek, lépcsőzetes feljárattal ellátott magasán fekvő ülőhelyek vannak.

A templom építési módja és beosztása, azt látszik bizonyítani, hogy a hitközséget mindig konzervatív tradíciók hatolták át, a „biemer” az orthodox rituálék szerint van a közepén. 300 ülőhelye van a templomnak. A hitközség tagjai szomszónként együtt láthatók a templomban. Sőt szomszónként szomszónként a templom mellett hitközségi tanácssteremben, amelyet egyébként téli időszakban imaháznak használnak, „solaus szüdausz”-ra gyűlnek össze a hitközség tagjai. A tanácssteremben különben a hitközség régi érdemes elnökeinek archépeit lájuk egymás mellett, akik közül már az említett néhai Kupferschmid József mellett, akit elnöksége alatt nagyszabású építkezések tettek örök időkre emlékeztetővé, ott van Fändrich Mayer, ki kitűnő találmányos volt és jólékonyságával örökléste meg nevét. Utána dr. Kupferstein Ármán követte az elnöki széket, aki 45 éves korában hunyt el fiatalon, mint a hitközség el-

nöke. Nagyszabású fejlesztési tervét korai halála miatt nem valósíthatta meg. Több éven keresztül, dr. Fenyves Soma, a sft-gheorghel-ak népszerű orvosa állott a hitközség élén, míg jelenleg Montag J. Imre, a Klinger gyár kiváló vezérigazgatója tölti be a hitközség elnöki székét, a zsidóság e nehéz posztján, ahi legmélőbbban reprezentálja a tetscauni zsidóságot, úgy bejelés, mint kifelés a hatóságokkal szemben, hiszen a legmagasabb városi tisztiságot a sft-gheorghel polgármesteri állást is több ízben ajánlották fel neki, anélkül, hogy azt szerénységéből és magasabb zsidó megfontolásából elfogadta volna. Dr. Kun József és Tihanyi Miksa alelnökökkel igyekeznek a bár adósságmentes, de kevés bevétellel rendelkező hitközség büdtségét, klegyensúlyozni.

Egy elhagyatott rituális fürdő

A templom közelében, egy magas szuterénnel ellátott épület emelkedik, ahol a hitközség rabbi lakása, valamint metszői és kántori lakások nyertek felül elhelyezést, ámbar jelenleg a főrabbi állás betöltésén, annál kényelmesebb otthont, biztosít tehát a másik két tiszti-előjének. Az épület alatt, egy nagy 300 négyzetméternyi területen, nagyszerűen berendezett rituális fürdő (mitve) van, amelynek felavatása a boldog emlékeztető Paneth Cheszel dejl főrabbi által történt és amelyet Wézel Albert központi irodal elnök is évekkal ezelőtt igénybevett: de azóta — sajnos — nem is igen veszik igénybe. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy azok, akik különben a rituális fürdőbe mégis igénybeveszik, nem gondolnak arra, hogy ezt otthon tegyék, hanem inkább e célból Brasovba utazgatnak.

A hitközség keretében működik a 110 éves Chevra Kadisa, amelynek vezetői: Polák Kálmán elnök, Berkovits Herman pénztáros, Schwartz Herman gondnok és Berkovits Mór jegyzővel az élén, apilis tevékenységgel fejtenek ki a zsidó jólét felozására.

Bármennyire kicsiny is ez a hitközség — kilencven család — mégis Ardeálnak kevés olyan hitközsége van, amelyben annyit áldoznának aránylag zsidó szociális intézményekre, mint Sft. Georgen, bár a hitközség büdtsége nem tesz ki többet, mint 72 ezer lelt, de a hitközség keretébe tartozó intézmények: a Négyelet és más jóléti intézmény, bőven gondoskodik, hogy Sft. Gheorghel zsidó nyomor ne legyen és ahol kell, a megfelelő segítség ne késsen.

Ellentét a hitközségben

Néhány évvel ezelőtt a legnagyobb békességben éltek a sft. gheorghel zsidók. De két három év óta „valami” történt ebben a békés gyülekezetben. Lassankint olyan családok költöztek a városkába, akiknek „kevés volt” mindaz, amit ott találtak vallási szempontból. De nemcsak ez volt a baj, hanem valami ellentét is támadt a családok és a hitközség kilenc gyermekes kántora között, akik közül kettő súlyos beteg. E ször ennek eltávolítását követelték. De megszólalt a hitközség tagjainak zömében az ember szava és tiltakoztak a terv ellen. Azután következtek a kifogások a hitközség intézményei ellen. Mint már említettük, van nagyszerű rituális fürdő, de azt nem veszik igénybe, hagyják ott kihasználatlanul állni s ahelyett Brasovba mennek. Viszont a sakterrel megvanak elégedve, illetőleg annak sechilájából esznek. Akartak ugyan a disszidensek egy új saktert hozni, de nem tudták fizetni és egy hét után eltávozt. Most az a helyzet, hogy hat, vagy nyolc zsidó család összeállott egy fiatal orvos vezetése alatt és külön imaegyesületbe tömörültek.

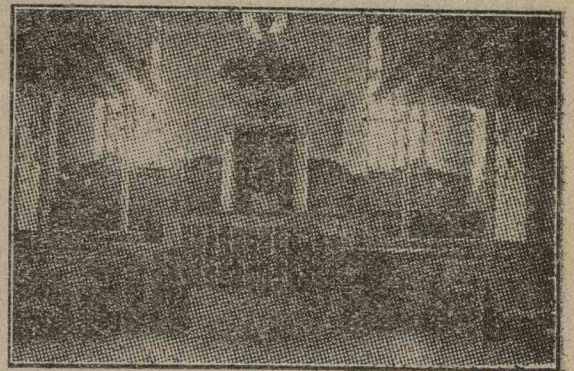
A hitközség vezetőségétől nyert információk szerint erre a különállásra semmi szükség nem volt a muliban és nincs jelenleg sem szükség rája, mert ha akarnák, akkor a

hitközség keretén belül, minden igényük kielégülhetne. De itt más, tilkos rugó is vannak a dolognak.

Külről is szifják ezt a mozgalmat, amely nem is lenne másképpen élelképes.

Nagyon kicsi és nagyon szegényes ez az „imaegyesület”. Ha egyetlen tagjának valami kis fejlődése van és otthon marad, nincsen minjan. De azért ez az alig néhány családból álló kis közület, minden igyekezetével azonban, hogy külön ortodox hitközségnek deklarálják, amelynek elnöke természetesen az nagy spiritus rectora, a fiatal zsidó orvos lenne. De nagy hiba az, hogy ilyen kis számú tag nem elothat külön hitközségeit, egyrészt számuk miatt, másrészt anyagiak sem állanak rendelkezésükre. És veszedelmes precendes is volna, ha egy kis maréknyi ember, külön szervezkedhet.

A hitközség vezetőségének véleménye szerint, ezeknek a „szakidrók”-nak, minden tekintetben az kellene legyen céljuk, hogy benn, a nagy hitközségben, amelynek minden intézménye meg van, mélyítsék ki a zsidó

A sft-gheorghel zsinagóga
belseje — előtérben az almemorral

tartalmat. Van gyönyörű templom — csak imádkozni kell benne. Van rituális fürdő — csak üzembe kell tartani. Van vallási intézmény mindenre, csak igénybe kell venni. És ellen sem Montag elnöknek, sem a többi vezetőnek semmiféle kifogásuk nincsen és nem is lehet. Az sehol és sohasem volt baj, ha újabb vallási tartalommal feltöltődik meg egy zsidó közösség, pláne akkor és ott nem, ahol ez egy kissé elnyúlt, amint az Tetscauni megyében előfordult, mert nem volt hosszu évtizedekig semmiféle szorosabb kapcsolatuk, a nagy zsidó centrumokkal és beszivárgás sem indult meg, csak az utóbbi évek folyamán. Nem káros, sőt hasznos ha vallásos vidékekről ilyen helyekre kerülnek zsidók. Példa van rá számos, hogy ebből fellendülés következett be, 1920 előtt a nagytradíció Prága városában nem lehetett kóser enni, ma már szép ortodox közösség van, vagy Aradon, ahol háboru előtt sem lehetett kóser enni, vagy Szegeden. De minden hely más elbírást követel Sft. Gheorghel lehet a nagy hitközséget vallási irányba visszavezetni, ha a tagok egyrészt úgy kívánja. Csak nem szabad, hogy külön utakra menjenek, egy két ambiciózus ember miatt.

Kétségtelen, hogy volna egy megoldás, amely közös platformra hozhatná egy hitközséget, mint a disszidenseket. És pedig: ha a hitközség vezetősége egy nagyvonalú és minden tekintetben megfelelő lelképítést keresne és állítana a hitközség élére. Ez minden tekintetben jó és hasznos volna. Ha egy megfelelő férfit kerülné a lelki élet élére, akkor volna aki törődne a felmerült kérdésekkel, a hívek összefogásával, szellemi és lelki irányításával, amellyel világi ember sem szűrés ideje, sem rátermettségének hiánya miatt nem foglalkozhat.

Béke kell a szép múltu és szép jövőjű hitközségben, s ezt minden áron meg kell óvni.

A satumarei Zsidó Kórházegyesület reorganizációs bizottsága az elmúlt héten közgyűlést tartott. A közgyűlés köszönettel vette tudomásul a bizottság jelentését, majd új választmányát választotta meg. A választmány elnökétl egyhangulag Rechter Mórt választották meg. Az orth. hitk. választmányának élén Rosenberg Sámuel hitk. elnök, míg a statu-quo hitk. vál. élén Princz Ármán hitk. elnök áll. A teljes választmány részletes névsorát, helyszüke miatt, jövő számunkban hozzuk.

Hétről-hétre

München. Január 31-én bezárult az „antibolszevista kiállítás” amely a Münchener Museum könyvtárában nyílt meg annak idején és a bezárás napjáig 364 000 ember látogatta. Ezzel kapcsolatban közli a „Münchener Neuesten Nachrichten”-ban Otto Leopold helyettes Gau-vezető, hogy az ősszel az „Örök zsidó” néven új kiállítás nyílt meg amelynek propaganda szempontjából nagy jelentősége lesz. A kiállítás sikere érdekében közbelépett már Dr. Goebbels propagandaminiszter, valamint Julius Streicher is, a „Stürmer” szerkesztője.

Ohio. A napilapok részletesen megírták azt a horroralmas árvízkatasztrófát, amely több mint egy millió embert tett hajléktalanná öt állam területén és hivatalos jelentések alapján a londoni „Times”-ben közölt adatok szerint 527 millió dollár kárt okozott, ami átszámítva százszáz milliót is kárt jelent. Természetesen az ottlakó zsidókat is súlyos csapás érte. Egy Kentucky állam fővárosában Louisville-ban, igen jelentős zsidóság lakott, amely most szintén hajléktalanná vált. Különböző itt született Brandeis, a nagy zsidó vezérférfi, a legfelsőbb bíróság elnöke. Ohio állam fővárosa, Cincinnati is erősen szenved a nagy árvíz miatt, ahol jelentős zsidó közösség él, amelynek híres zsidó főiskolája van és könyvtára s ahova múlt században igen sokan vándoroltak be európai országok zsidóságából. Az amerikai Vörös Kereszt eddig tíz millió dollárt gyűjtött az árvízsujtottak javára s az amerikai zsidóság jelentős mértékben kiadta részét, a felsegítész munkájából.

Wien. A matzeni kerületi bíróság elé egy per került nemrégiben, amelyet Roman Fleischman kereskedő indított Leopold Tomitzki „árja” ellen, aki azért perelte be a kereskedőt, mert az azt állította róla, hogy „vaj van a fején”. A bíróság elrendelte a bizonyítást a kereskedő ügyvédjének kérelmére Kiderült, hogy Tomitzki az egyik tanúnak azt mondotta, hogy szegyeivel magát, amiért zsidótól vásárolt. A bíróság faji kérdésnek a napi életbe való bevitelére nagyon izléstelen és Tomitzki eljárását nagyon illetlennek és izléstelennek találta. Fleischmant természetesen felmentette a vád alól, ami a bírónak megértő felfogására és náciizmus által nem szaturált gondolkodására vall. — A híres bécsi futbalcsapat palesztinai turnéjáról visszatér, vezetőjük nyilatkozott benyomásáról. Utána meglátogattak néhány kolonistát, ahol csodálkozással szemléltek a nagyszerű munkát, amelyet a zsidó pionirok végeztek. Egy kolonista, Tel-Aviv mellett, számos kávé narancsot és grape fruit-et adott át az Admirálnak, azzal a kéréssel, hogy azt Millas elnöknek és még számos tekintélyes osztrák politikusnak juttassák el. A palesztinai futbalról az a véleménye, hogy erősen fejlődött az utóbbi években és míg két évvel ezelőtt egy kairói meccsen elég gyenge volt a csapat, remélhető, hogy egy-két év múlva, egyenrangú lesz a 25 éves múlttal rendelkező egyiptomi futballal. Különösen annak fair játékát emelte ki, amely oda-vezetett, hogy egyetlen lerugas, vagy hasonló sem fordult elő.

Sauerbrunn. Érdekes hírt közölnek az osztrák lapok, Sauerbrunn fürdőhelyen az ősszel elhunyt Dr. Hoffmann Zsigmond egészségügyi tanácsos. Hogy milyen nagy tiszteletnek örvendett ez a zsidó orvos, legjobban bizonyítja azon tény, hogy a fürdővárosi községi tanácsa, a kormány beleegyezésével a fürdőhely legrészebb utcáját Dr. Hoffmann utcának nevezte el, hogy ezáltal örök emléket állítson egy áldott nemes ember emlékének. Dr. Hoffmann Zsigmond, akinek emlékét egy keresztényszociálista város vezetősége így tisztelte meg, fiúere volt Hoffmann Jenő resicai gázgyári igazgatónak.

Palesztina. A hálai kettős gyilkossággal kapcsolatosan két városi arabot elfogtak, akik közül az egyik az „Adiffa” tudósítója. Három arabot letartóztattak, egy Haifa mellett feluban is. — Számos zsidó fiatal embert letartóztattak, akiket azzal gyanúsítottak meg hogy résztvettek bizonyos terrorakciókban. — Ujabbán ismét megöltek két arabot. Az egyiket Haifában, a másikat Tiberiásban. — Harminc arab, akik egy Ness Ziona melletti narancsosban vannak alkalmazásban, megáldottak egy zsidó munkáscsoportot, akik közül negyét megsebesítettek. Közölték egy leányt is. — Mahmud Abbadiye arab elleni halálos ítéletet a legfelsőbb bíróság is jóváhagyta. Ez volt az a merénylet, aki 1936 február 17-én Koller Julia asszonyt, aki Németországból vándorolt be, amikor Haifából Atlitba ment, az uton meggyilkolták. — A kiszivárgott hírek szerint, egy most elfogott arab kimerítő információkkal szolgált az arabok készülődéséről és a titkos fegyverraktárakról. — Az arab sajtó eddig nem foglalt állást a török-francia konfliktusban, de nem írt az alexandriai szandzsák ügyében létrejött megállapodásról sem. Most, hogy a barátság helyreállott a két ország között, a mufti és lapjai a legélesebben támadják, úgy a franciákat, mint a törököket. A mufti tiltakozó sürgönyt is küldött a francia kormánynak. — Áprilisban a palesztinai katonaság veszi át az ellenőrzést. A Transjordánia és Palesztina közötti határon levő Allenby hidon. Köztudomású, hogy ezt az átvételt a Jewish Agency is javasolta a királyi bizottság előtt. — A jaffai kikötőmunkások felkeresték Délpalesztina kormányzóját Mr. Crosbie-t és arra kérték, hogy szüntesse meg a tel-avivi kikötő forgalmát. A kerületi komisszár azt válaszolta, hogy legfeljebb ahhoz volna joga, hogy a jaffai zsidók és arabok közötti konfliktusban legyen bírót, de máshez nem.

Dr. Fischer József lett újból a cluj-i izr. hitközség elnöke

Február hó 7-én tartotta tisztújító közgyűlését a cluj-i izr. hitközség. A nagyszámúban megjelent képviselőtestület egyhangú lelkesedéssel dr. Fischer József eddigi elnököt választotta meg ismét a hitközség elnöki tisztjére. Dr. Fischer József, akit ezalkalommal 7-szer választottak meg, szétfoglalt beszédében rámutatott a hitközség és általában az egész zsidóság mai súlyos helyzetére, a jövő még súlyosabb megpróbáltatásaira. Kiemelte, hogy a hitközségi elnökség rra nem dísz és megfeszítettség csupán, hanem súlyos feladatok és kötelezettségek vállalása. Mint-hogy a közbizalom ismét személyében összpontosul, igéri, hogy lankadatlan erővel, fáradhatatlan buzgalommal és zsidó szeretettel a teljes objektív szem előtt tartásával fogja továbbra is a hitközség hajóját kormányozni. Munkájához az újonnan megválasztandó előjáróság, az új képviselőtestület, valamint a hitközség minden egyes tagjának erőteljes, áldozatkész és hathatós támogatására számít.

Az elnöki szétfoglalt után a képviselőtestület megválasztotta a hitközség új előjáróságát; egyhangú határozattal alelnökké választották Heves Vilmost a gazdasági ügyek és Rózsa Mórt az adminisztratív ügyek élére. Az iskolaszék elnöke: Klein Gyula lett, a jogügy-bizottság elnökéül dr. Lusztig Jenő ügyvéd, a szerzetési bizottság elnökéül: Katz Ignác, a gazdasági és kulturális ügyosztály élére pedig Sipos Jenő választották meg. A hitközség pénztárnoka Grünwald Géza, ellenőre: Kelemen Bernát, gazdája pedig Farkas Ernő előjárók lettek. Az előjáróság tagjai: Boros Bernát, Braunfeld Henry, Hoffmann Imre és dr. Balázs Endre ügyvéd. Örökös tiszteletbeli előjárókká a közgyűlés Szabó Jenő, Grosz Frigyes és Havas Lázár tagokat választotta meg. Az új előjáróság tagjai dr. Fischer József elnök vezetésével tisztelegő látogatást tettek dr. Weinberger Mózes főrabbinál, aki szeretettel üdvözölte az újonnan megválasztott vezetőséget.

— Influenza hülés esetén a test alapos bedörzsölése a valódi Diana sóborszesszel azonnali enyhülést hoz.

— Köztudomásra hozzuk, hogy irodánkat a Regele Ferdinand ut 116 sz. alól a Str. Maresal Foch 25 sz. alatti házba helyeztük át. — Mirea házasságközvetítő iroda Cluj.

— Tragikus haláleset. A reghini hitközség közliszteleiben álló elnökét Herschdorfer Áron, súlyos csapás érte. Január 31-ére volt kiűzve leánya esküvője, amelyre az egész város társadalma készült, mivel Herschdorfer Áron hervadhatalan érdemeket szerzett, az ottani zsidóság intézményeinek fejlesztése érdekében. Közvetlen az esküvő előtt azonban felesége, a messzi vidéken ismeretlen és közliszteleiben álló nagyszony hitelen agyvérzést kapott. Az orvosok látják, hogy elkerülhetetlen a katasztrófa, azonban mégis megtartották az esküvőt, igen deprimált hangulatban. Esküvő után valóban bekövetkezett a tragédia. Pénteken volt a temetés. A mélyen megrendült reghini zsidóság együtt akart örülni közliszteleiben álló vezérével s most együtt gyászolt vele. Az elhunyt nagyon valóságos asszony volt, aki gyermekeit is hasonló szellemben nevelte. A főrabbi gyászbeszédében arra buzdította leányait, hogy haladjanak az életben anyjuk nyomdokain.

— Szenved-e Ön rheumában, köszvényben, izomzsábadásban vagy más hasonló bántalmakban? És gondolkodott-e már azon, mennyi pénzt adott ki mindenféle gyógyszerre, kezelésre stb.? Fontos, hogy mindig a cél-szerűt vásároljuk és ha gyógyszerrel van szó, életbevágó fontosságú. Egy ilyen készítmény a Togat, mely több mint 15 év óta nemcsak a község, hanem az orvosok bizalmát is megszerezte. Ha rheumában, köszvényben, ülőidegzsábadásban, főfájásban és idegfájdalmakban, vagy náthában szenved, tegyen egyszer kísérletet a Togat-lal is. A gyors hatásán meg fog lepődni. Togat oldja a húgysavat és a bojt gyökerében támadja meg. Minden gyógyszerárban kapható.

Zsidó humor

EGY „TEHETSÉGES” RABBI . . .

A zsidók egymásközött nem csupán dicsérni, hanem gúnyolódni is szoktak rabbijuk fölött. Régen történt, hogy két magyarországi zsidó utazott a vonalon és egyik nagyon dicsérte „felvilágosodott” rabbiját. A másik meg ripszoltozott, annál is inkább, mert erős ortodox beállítottságu volt. Végül érveiből kifogyván, a következőket mondta:

— Az Önök „lelkésze” hasonlít az Örökkévalóhoz, meg Mózeshez, meg Petőlihez . . . ???

— Ahogy az Örökkévaló nem ember, úgy ő sem ember, ahogy Mózes sem tudott magyarul, úgy ő sem tud magyarul s ahogy Petőli sem tudott Talmudot, az Önök rabbija sem tud . . .

„HALLGATNI ARANY . . .”

Minden évben Ádár hó hetediké alkalmából boldogemlékezett Rabbí Koppel Reich nagy gyászbeszédet szokott tartani, megemlékezve az év halottairól. A Chevra Kadisa őt tradíciót követve, három aranyat szokott neki tiszteletdíjul küldeni. Életének legutolsó Ádár havában már gyengélkedése miatt nem tartotta gyászbeszédét. A Chevra azonban most is elküldte a szokásos három aranyat. Mikor Rabbí Koppel Reich ezt kézhez vette, mosolygva szólt a főtitkárhoz: „Mégis csak igaz a közmondás, hogy hallgatni arany”.

TANÁCS KEZDŐK SZÁMÁRA

Tristan Bernardnál a kiváló zsidó humoristánál egy napon ajánlólevéllel jelentkezett egy vidéki ifju, hogy tőle segítséget és tanácsot kérjen.

— Szeretnék írni lenni, — mondta a híres humoristának.

— Van tehetsége? — kérdezte Bernard.

— Igen, — felelte a látogató szerény hangon.

— És milyen irányban érez magában tehetséget?

— Irok szindarabokat, regényeket, humoros és komoly elbeszéléseket, tárcacikkeket és meséket. Azonkívül irok történelmi és irodalmi tanulmányokat.

— Ennyi az egész?

— Még verseket is szoktam írni és üres órámban zeneszerző vagyok.

Tristan Bernard néhány pillanatra fűződött, majd ezt kérdezte:

— És mit kíván tőlem?

— Szeretném tudni, kedves mester, mit gondol, sikerül nekem Párizsban megfelelő helyet elfoglalnom az irodalom munkáival közölt?

Tristan Bernard lecsüszte fejét és szánakozva mondta:

— Kedves barátom, úgy látom, hogy Önnek van némi jó tulajdonsága . . . De Párizsban hogyan reménykedhetik a sikerben? Ön se nem agylágyult se nem csináló . . .

200 RUBEL

Két litván snorner elfeledt Varsóban. Ott azután jó pár esztendőig nem kerültek össze, de mikor véletlenül találkoztak az utca nagy örömmel köszöntötték egymást.

— Hogy vagy pajtás? Ezer esztendeje nem láttalak! Hogy mennek az üzletek Varsóban?

— Istenem, hogyan? az ember csak megvan valahogy . . . Hát te mit csinálasz?

— No, nem panaszkodom. Az embernek megvan a betevő falatja s kívánhat e többet a szegény zsidó? Sajnos, két álló hónapig beteg voltam s a betegség kétszáz rubelemba került.

— Mit nem mondasz? Kétszáz rubelemba? Kár volt érte, úgy éljek . . . Ezért a pénzt ottthon, Litvániában két évig is beteg lehetnél volna! . . .

TÜZVÉSZ

Egy snorner végigházza a várost azzal, hogy egy kis községnek gyűjt, amelyet a tűzvész elpusztított. Mindenütt hitelt adnak neki, csak egy házban akad egy bizalmasan, aki megkérdezte tőle:

— Van valami írása arról, hogy a községet elpusztította a tűzvész?

— Sajnos, az írásom is odaégett . . .